Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

1997 йил 4 декабрь пайшанба.
Сотувда эркин нархда. № 245 (1762)

ИШОНЧ ЁРЛИҒИ ТОПШИРИЛДИ

3 декабрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовга Америка Қўшма Штатларининг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси этиб тайинланган Жозеф Пресел ишонч ёрлиғини топширди.

Мамлакатимиз раҳбари ишонч ёрлиғини қабул қилар экан, элчини шарафли ва масъулиятли лавозимга тайинлангани билан табриклади.

— АҚШ элчиси сифатида сиздек тажрибали мутахассиснинг Ўзбекистонда иш бошлаши биз учун қувонарлидир, — деди Ислом Каримов. — Бу ҳам АҚШ ҳукуматининг мамлакатимизга алоҳида эътибор қаратаётганидан далолат. Ўзбекистон билан АҚШ ўртасидаги муносабатлар ҳақида гапирганда, аввало, шуни таъкидлаш керакки, ўзаро ҳамкорлигимиз тобора ривожланиб бораётир. Бу ҳолни ҳам сиёсий-иқтисодий, ҳам маданий ҳаётда бирдек кузатиш мумкин.

Жозеф Пресел самимий қабул учун Президент Ислом Каримовга миннатдорлик изҳор этди. У Марказий Осиё мамлакатлари, хусусан, Ўзбекистон билан ўзаро ҳамкорликни янада ривожлантириш АҚШ ташқи сиёсатининг муҳим йўналишларидан бири эканини айтди. Шунингдек, у ўз фаолияти давомида мамлакатларимиз ўртасидаги ҳар томонлама ҳамкорлик алоқаларини янада мустаҳкамлаш йўлида бор куч-ғайратини аямаслигини таъкидлади.

Ишонч ёрлиғини топшириш маросимида Ўзбекистон ташқи ишлар вазири Абдулазиз Комилов иштирок этди.

(ЎзА)

СУРАТДА: қабул пайти.

А. ТЎРАЕВ олган сурат.

МИЛЛАРИ АЙЛАНАДИ. СОАТ. ЧОРШАНБА ХАБАРЛАРИ

ЭЪТИРОФ

БАНГКОКДА БАЙРОҒИМИЗ КЎТАРИЛДИ

Таиланд пойтахти Бангкокда халқаро ипак уюшмаси (ХИУ)нинг XXI конгресси ўтаётган пайтда Ўзбекистон Республикасининг байроғи кўтарилди, — деб хабар беради ЎзА мухбири А. Иванова. "Ўзбекенгилсаноат" уюшмаси ҳамда Тошкентдаги Тўқимачилик ва енгил саноат институти ушбу нуфузли халқаро ташкилотга ҳақиқий аъзоликка қабул қилингани ана шундай нишонланди. Бу ташкилот 23 мамлакат ипакчиларини бирлаштиради.

Халқаро ипак уюшмасига Ўзбекистоннинг қабул қилиниши сўнгги йилларда, мустақилликка эришгач, республикамизнинг халқаро майдондаги обрўси анча ошганининг натижасидир, Ўзбекистонда амалга оширилаётган кенг миқёсли бозор ислоҳотлари йўли тўғрилигининг яна бир далилидир. Пиллачилик ва ипакчилик каби қадимий тармоқларда ҳам бозор муносабатларига доир ўзгаришлар амалга оширилмоқда.

ҚОЙИЛ!

БОҒЧАЛАР ЁПИЛМАДИ

Ҳозир ҳар бир тийин ҳисобли. Айниқса, деҳқончилик хўжаликларининг раҳбарлари йил охирига келиб асабийлашиб қолишади. Чунки...

Лекин Сурхондарёнинг Шеробод туманидаги Н. Муродов номли ёпиқ ҳиссадорлик жамияти бошқаруви раиси муовини Раъно Жумаева бошқача йўл тутди, — деб хабар берди жамоатчи мухбиримиз Қурбон Жўраназар. — Яъни хўжаликнинг ўзидан чиқадиган пиёз, картошка, сабзавот, мева-чева ва қовун-тарвузлар ҳисобидан 3 та болалар боғчасини таъминлаш ташаббуси билан чиқди. Ва бу ўзини оқлади ҳам.

«Бугун болаларимизга минг сўм сарфласак, эртага миллион сўм бўлиб қайтади», дебди жонкуяр опа.

АЖАБО

ҲАММА БИР КИШИ УЧУН

Ажабланманг, Тошкентнинг Ҳамза туманидаги 3-ижара корхонаси (бошлиғи С. Холметов) раҳбарлари ўша, алмисоқдан қолган эски шиорга янгича амал қилишаяпти. Улар Панельний (?) мавзесида ғалати тажрибани қўллаб кўришмоқда. Яъни қишли-қировли кунлар бошлангач, қайси уйда қарздорлар бўлса, ҳамманинг иссиқ ё совуқ сувларини ўчириб ёхуд тўққиз қаватли уйларнинг лифтларини тўхтатиб қўйиб, уч фаслда ундиролмаган қарзларини энди ундиришмоқчи.

Айтинг-айтинг, ишқилиб ҳамзалиқлар «тажриба»си бошқа туманлардаги корхоналарда оммалашиб кетмасин-да...

АЛЛО, «ХАЛҚ СЎЗИ»МИ?

ПУФЛАБ ЮБОРИНГ

— Мумкин бўлса, бир саволим бор эди?

— Марҳамат!

— Ҳалимбой Пўлатовман. Ўзим Сирдарёда яшайман. Шофёрлик қиламан. Хизматчилик, ака, куну тун йўлдаман. Гоҳо ярим кечада уйга қайтаман. Бир куни қизиқ бўлди. Қаттиқ шамоллагандим. Иссиғим чиқиб турувди. Ноилож эрталаб йўлга чиқдим. Бошлиғимни Тошкентга йиғинга чақиришган экан. Кеч қайтдик. Ярим йўлда 5-6 нафар ДАНчилар тўхтатишди. Ҳужжатларимни сўради. Бердим. Бирови яқинроқ келди-да, «ичганмисиз?» — деди. «Йўғ-е, ахир...» дейишим билан қўлтиғимдан тутиб, «қани, менга қараб бир пуфланг-чи», — деди. Мен эса ўзимни тортиб, «оғайни, тўғриси, қаттиқ шамоллаганман, тағин сизгаям юқиб қолмасин» десам ҳам, қўймай «алдаяпсиз, ана энди пуфланг» дея ҳоли-жонимга қўймади. Охири пуфлаб юбордим. У «оқ йўл» деди-да, ҳужжатларимни қайтариб берди. Барибир ҳайрон қолдим. Чунки ўзимнимас, ҳалиги ДАНчининг саломатлигини ўйладим. У эса...

...ДАН ГАПИРАМИЗ!

БИ-БИ-СИ: ЎЗИМИЗНИНГ «ОЛИМП»ИМИЗ

Унинг номи «Олимп-601». Ўзбекистонда фаолият кўрсатаётган «Олимп» Ўзбек-Америка қўшма корхонаси Шарқий Германиянинг асосан ногиронларга мўлжалланган «Трабант» маркали енгил автомашиналарининг бошқа бир турини Ўзбекистонда ишлаб чиқармоқчи.

«Олимп-601» ҳозирча Германиядан келтириладиган ускуналар асосида тайёрланади. Қўшма корхона раҳбарининг айтишича, бу автомобилнинг лойиҳаси жуда оддий ва қулай. Шунингдек, нархи ҳам анча арзон бўлади. Завод тўла қувват билан ишлай бошлагач, бир кеча-кундузда юзтагача машина ишлаб чиқарилади.

Ўзбекистондаги бу қўшма корхона 4-5 йилдан кейин «Олимп-601»га ўзимизнинг «Тико»ларимиз моторларини ўрнатишни ҳам режалаштирган.

Соат милларини Норқобил ЖАЛИЛ кузатди.

ЛАҲЗА

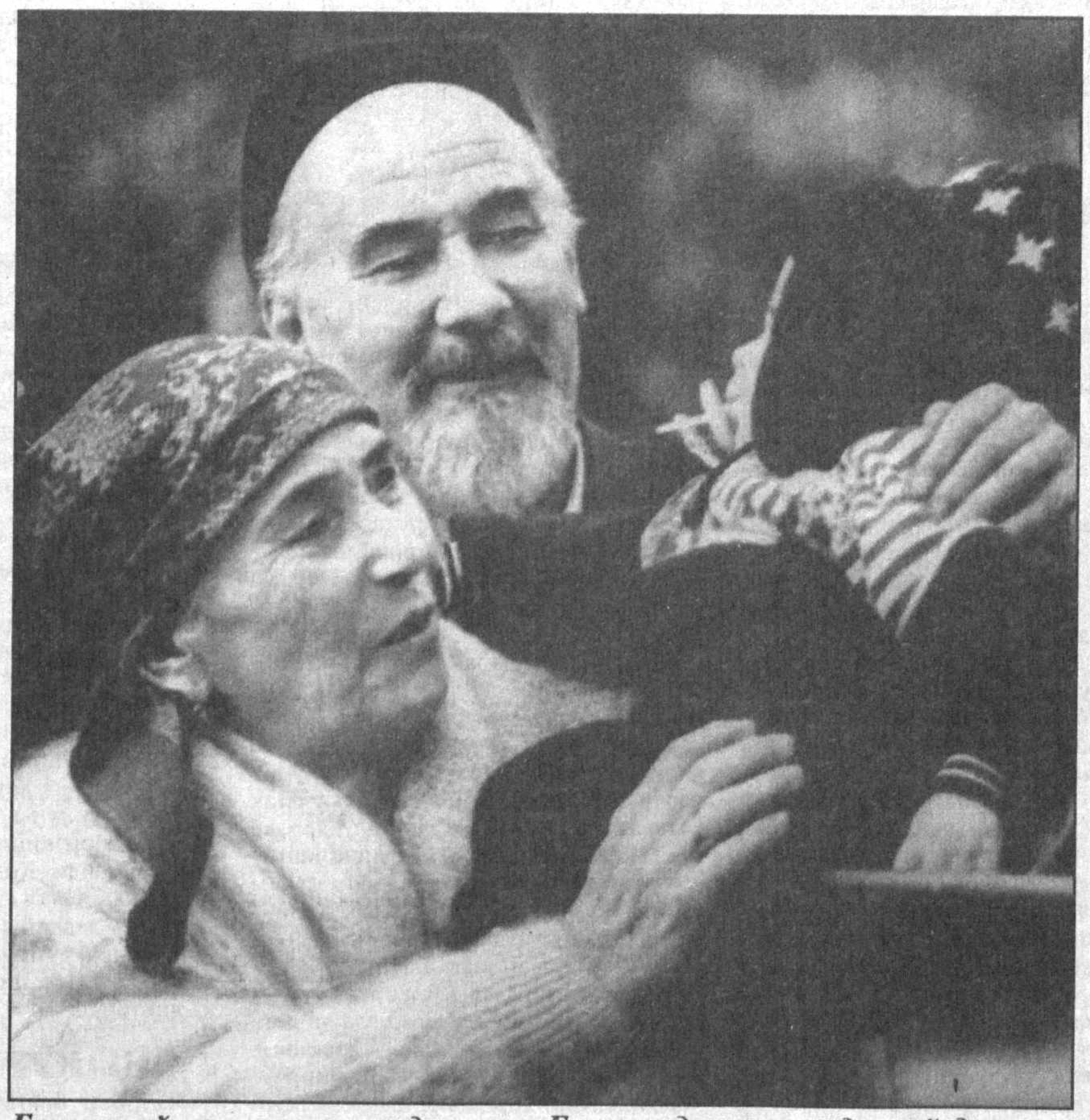

Боққил, кўкка зилоллик инди,
Болам, танҳо йўлимиз ўша.

Бизнинг диллар умидга тўлди —
Сен осмонни қучоқлаб яша!

Т. КАРИМОВ сурат-лавҳаси.

САМАРҚАНД ЗИЁРАТИ

Мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Латвия Республикаси Саэйми Раиси Алфредс Чепанис раҳбарлигидаги делегация аъзолари Самарқанд шаҳрига ташриф буюрди. Самарқанд вилояти ҳокими А. Мардиев билан бўлиб ўтган учрашувдан сўнг латвиялик меҳмонлар шаҳарнинг тарихий меъморчилик обидаларини зиёрат қилдилар. Гўри Амир, Шоҳи Зинда, Бибихоним мадрасалари, Регистон ёдгорликлар мажмуи, Улуғбек расадхонаси ва хотира музейи уларда катта таассурот уйғотди. Шунингдек, Болтиқбўйидан келган меҳмонлар очиқ турдаги "Сиёб деҳқон бозори" ҳиссадорлик жамиятида бўлдилар.

Латвия парламенти Раиси А. Чепанис бошчилигидаги делегациянинг Самарқандга ташрифи чоғида меҳмонларга Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Раисининг ўринбосари А. Қосимов ҳамкорлик қилди.

Латвия Республикаси Саэйми делегациясининг Ўзбекистонга ташрифи 4 декабрь куни ниҳоясига етади.

(ЎзА)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг

ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ КОНСТИТУЦИЯСИ ҚАБУЛ ҚИЛИНГАНЛИГИНИНГ БЕШ ЙИЛЛИГИ МУНОСАБАТИ БИЛАН АМНИСТИЯ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганлигининг беш йиллиги муносабати билан ҳамда инсонпарварлик тамойилига амал қилиб, Конституциянинг 93-моддаси 20-бандига асосан **ҚАРОР ҚИЛАМАН**:

1. Озодликдан маҳрум қилиш, шунингдек озодликдан маҳрум этиш билан боғлиқ бўлмаган жазолардан қуйидаги маҳкумлар озод қилинсин:

а) иккинчи жаҳон уруши қатнашчилари ва уларга тенглаштирилган шахслар, шунингдек Чернобиль АЭСидаги ҳалокат оқибатларини бартараф қилишда қатнашган шахслар;

б) аёллар, шунингдек 60 ёшдан ошган эркаклар;

в) вояга етмаган ёшида жиноят содир этган шахслар;

г) биринчи ва иккинчи гуруҳ ногиронлари.

2. Биринчи марта қасддан содир этган жиноятлари учун уч йилгача муддатга озодликдан маҳрум этилган ёки озодликдан маҳрум этиш билан боғлиқ бўлмаган жазоларга ҳукм қилинган, шунингдек эҳтиётсизлик оқибатида содир этилган жиноятлар учун беш йилгача муддатга озодликдан маҳрум этилган шахслар жазодан озод қилинсин.

3. Биринчи марта ҳукм қилинган қуйидаги шахслар жазонинг қолган қисмини ўташдан озод қилинсин:

а) беш йилгача озодликдан маҳрум қилинган ва тайинланган жазо муддатининг камида тўртдан бир қисмини ўтаганлар;

б) етти йилгача озодликдан маҳрум қилинган ва тайинланган жазо муддатининг камида учдан икки қисмини ўтаганлар;

в) ўн йилгача озодликдан маҳрум қилинган ва тайинланган жазо муддатини камида тўртдан уч қисмини ўтаганлар.

4. Мазкур Фармоннинг биринчи моддасида қайд этилган шахслар томонидан содир этилган жиноятлар, шунингдек, ижтимоий хавфи катта бўлмаган жиноятлар юзасидан олиб борилаётган тергов ишлари ва судда кўрилмаган ишлар ҳаракатдан тугатилсин.

5. Эҳтиётсизлик оқибатида содир этган жиноятлари учун беш йилдан ортиқ муддатга озодликдан маҳрум этилган шахсларга — ўталмаган жазо қисми ярмига қисқартирилсин.

6. Биринчи марта ўн йилгача озодликдан маҳрум этилган ва жазо муддатининг камида ярмини ўтаган маҳкумлар манзил колонияларга ўтказилсин.

7. Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодексининг 247, 248-моддаларида, 270-моддасининг 2,3-қисмларида, 271, 272, 273-моддаларида кўрсатилган жиноятларни содир этганларга, ўта оғир жиноятлар учун ҳукм қилинганларга, ўта хавфли рецидивистларга, шунингдек уюшган гуруҳ ёхуд жиноий уюшма таркибида жиноят содир этганларга нисбатан Фармоннинг 1-4, 6-моддалари қўлланилмасин.

8. Жазони ўташ тартибини бузган маҳкумларга, шунингдек илгари амнистия ёки афв этиш тартибида жазодан озод этилган шахсларга нисбатан Фармон татбиқ этилмасин.

9. Фармон матбуотда эълон қилинган кундан кучга киради ва тўрт ой мобайнида ижро этилади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1997 йил 3 декабрь.

ҲАЛҚАРО НОГИРОНЛАР КУНИГА БАҒИШЛАНДИ

3 декабрь куни пойтахтимизнинг "Туркистон" саройида Халқаро ногиронлар кунига бағишланган тантанали йиғилиш бўлиб ўтди. Бу ерга вазирлик ва идоралар, корхона ва муассасаларнинг раҳбарлари, жамғармалар ва жамоат ташкилотларининг вакиллари тўпланди.

Йиғилишда Президент Ислом Каримовнинг Фармонига биноан мамлакатимиз мустақиллигининг олти йиллиги шарафига Ватанимизнинг орден ва медаллари билан тақдирланган бир гуруҳ ногиронларга юксак мукофотларни Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Ў.Раҳматов топширди.

Мукофотланганлар ўз меҳнатларига берилган юқори баҳо, ногиронларга муттасил ғамхўрлик учун республика раҳбариятига миннатдорлик изҳор қилди.

Анжуманда сўзга чиққан республика Ижтимоий таъминот вазирининг биринчи ўринбосари О. Абдуллаева, Олий Мажлис Меҳнат ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш қўмитаси раиси, "Соғлом авлод учун" ҳукуматга қарашли бўлмаган халқаро хайрия жамғармаси раиси Г. Йўлдошева ва бошқалар мамлакатимизнинг барча фуқаролари қатори ногиронлар ҳам жамиятнинг тенг ҳуқуқли аъзолари, ижтимоий ҳаётнинг фаол иштирокчилари, буюк келажак бунёдкорлари эканини таъкидлади. "Ўзбекистон Республикасида ногиронларни ижтимоий ҳимоялаш тўғрисида"ги ҳамда "Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг давлат нафақа таъминоти тўғрисида"ги қонунлар, Президентимизнинг қатор Фармонлари, Вазирлар Маҳкамасининг "Ўзбекистон Республикасининг ногиронларни реабилитация қилиш бўйича 1996-2000 йилларга мўлжалланган Давлат дастури тўғрисида"ги қарори бунинг ёрқин далилига айланганини айтиб ўтилди.

Дарҳақиқат, республикада ногиронликнинг олдини олиш, ногиронларнинг меҳнат шароитини, уларни тиббий ва ижтимоий реабилитация қилишни яхшилаш бўйича муайян ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, вилоятларда кўпгина реабилитация марказлари фаолият кўрсатмоқда. Ногиронларни ўқитиш ва касбга йўналтириш, бунинг учун махсус педагог кадрлар тайёрлаш ишлари кенг кўламда амалга оширилмоқда.

Санъаткорлар йиғилиш қатнашчиларини дилбар куй ва қўшиқлар билан хушнуд этди.

(ЎзА)

РЕСПУБЛИКА ОЛИЙ МАЖЛИСИДА

Аввал хабар қилинганидек, 1997 йил 25 декабрь куни биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўнинчи сессияси ўз ишини бошлайди. Таркиб топган анъанага кўра, парламентнинг самарали фаолият кўрсатишини таъминлаш мақсадида сессияга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича депутатлардан иборат ишчи гуруҳи тузилди. Унга Олий Мажлис Раисининг ўринбосари Б. А. Шодиева бошчилик қилмоқда.

3 декабрь куни ушбу гуруҳнинг биринчи мажлиси бўлиб ўтди. Мажлисда ишчи гуруҳи аъзолари олдида турган вазифалар тўғрисида батафсил фикрлашиб олинди. Гуруҳ раҳбари Б. А. Шодиева қонун лойиҳалари устидаги ишларни жадаллаштириш ва якунига етказиш, лойиҳалар юзасидан тушаётган таклифларни чуқур ўрганиш, уларни муайян тартибга солиб, умумлаштириш ҳамда сессия муҳокамасига ҳавола этиладиган ҳужжатларда ҳисобга олиш зарурлигини таъкидлади. Қўмиталарда ҳозирги кунда ҳам муайян лойиҳаларни маромига етказиш ишлари қизғин давом этаётган бўлса-да, сессияда кўриб чиқиш мўлжалланаётган қонун лойиҳаларининг муайян қисми депутатларга юборишга тахт қилиб қўйилди.

Мажлисда сўзга чиққан Олий Мажлис қўмиталарининг раислари ва бошқа депутатлар қонунларнинг лойиҳалари устида олиб борилаётган ишлар ҳақида ахборот бердилар. Муҳокама чоғида бир қанча амалий таклифлар, хусусан, 1998 йилги давлат бюджети лойиҳаси, Ер кодекси лойиҳаси ҳамда қишлоқ хўжалигида ислоҳотларни чуқурлаштиришга қаратилган қонунларнинг лойиҳалари ҳақида аниқ фикр-мулоҳазалар билдирилди. Ушбу қонун лойиҳаларининг бозор иқтисодиёти шароитида қишлоқ хўжалигида ислоҳотларни жадаллаштиришда муҳим аҳамият касб этиши алоҳида таъкидлаб ўтилди. Ушбу ҳужжатларнинг иложи борича тезроқ ва мукаммал ҳолда қабул қилинишидан нафақат қишлоқ хўжалиги ходимлари, балки барчанинг манфаатдор эканлиги айтилди.

Шунингдек, «Ўсимлик дунёсини муҳофаза қилиш ва ундан фойдаланиш тўғрисида»ги, «Ҳайвонот дунёсини муҳофаза қилиш ва ундан фойдаланиш тўғрисида»ги қонун лойиҳаларини ҳам пишиқ-пухта ишлаб чиқиш ва маромига етказиб, мукаммал ҳолда қабул қилиш бутун жамият учун муҳим эканлиги таъкидланди.

Иккинчи ўқишда кўриб чиқиладиган «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси матбуотда ва жойлардаги муҳокамалардан сўнг анча маромига етказилгани, у журналистика соҳасида илгари қабул қилинган қонунларга мослаштирилгани, лекин ҳеч бир жиҳати билан уларни такрорламаслиги таъкидланди.

Мажлисда ўнинчи сессия ишини самарали ташкил этиш мақсадида турли йўналишлар бўйича иш олиб борадиган тўртта кичик гуруҳ тузилди. Бу гуруҳларга Олий Мажлис қўмиталарининг раислари Б. Наимов, Ў. Ҳошимов, И. Кочмарик, Х. Тошев раҳбарлик қиладиган бўлди.

Биринчи кичик гуруҳ зиммасига сессия кун тартиби ва Олий Мажлис муҳокамасига киритилаётган бошқа ҳужжатлар лойиҳаларини тайёрлашда фаол қатнашиш, сессия материаллари депутатларга вақтида етказилишини ташкил этиш, сессия қатнашчилари томонидан билдириладиган фикр-мулоҳазалар ва таклифларни умумлаштиришга доир ишларни бажариш топширилди. Шунингдек, бу кичик гуруҳ сессия Котибиятининг таркибига доир таклифлар, унинг ишини ташкил этиш билан боғлиқ материаллар, сессияга таклиф этиладиганлар таркиби тўғрисида тавсиялар тайёрлаш масалалари билан ҳам шуғулланади.

Олий Мажлис ишини матбуот саҳифаларида, телевидение ва радио орқали ёритиш, депутатларнинг нутқлари ва сессиянинг бошқа ҳужжатлари эълон қилинишини ташкил этиш, оммавий ахборот воситалари вакилларининг аккредитация қилиниши, сессия иштирокчиларига ташкилий-техник ва бошқа хил хизматлар кўрсатиш масалалари билан, Олий Мажлис сессияси парламентнинг янги биносида ўтказилиши билан боғлиқ масалалар билан шуғулланувчи гуруҳлар ҳам вазифаларни аниқ тақсимлаб олдилар.

Йиғилишда сўзга чиққан қўмита раислари — Э. Воҳидов, Ў. Ҳошимов, Г. Йўлдошева, Н. Исмоилов, А. Йўлдошев, А. Аҳадов ва бошқалар сессияга тайёргарлик ишлари, айниқса, бюджет, бошқа қонун лойиҳаларининг муҳокамаси қўмиталарда, жойларда, фракцияларда қанчалик манфаатдорлик билан, қизғин муҳокама қилинаётганлигига қарамай, бу ишлар телевидение, радио ва матбуот саҳифаларида яхши ёритилмаётганлигини афсус билан таъкидлаб ўтдилар.

Йиғилиш аҳли Олий Мажлиснинг навбатдаги сессияси иши самарали бўлиши учун куч-ғайратларини сафарбар этиш ниятида эканликларини билдирдилар.

КОНСТИТУЦИЯНИНГ 5 ЙИЛЛИГИГА

Мустақил Ўзбекистон Республикаси ўтган олти йил ичида жаҳон ҳамжамиятида муносиб ўрин эгаллади. Истиқлол халқимизга ўзлигини намоён қилиш ҳуқуқини берди. Бунда 1992 йил декабрида қабул қилинган Конституциянинг аҳамияти беқиёсдир. Зеро, Асосий Қонунда мамлакатни демократик йўлдан ривожлантиришнинг ҳуқуқий кафолатлари белгиланган.

ИСТИҚЛОЛ ҲУҚУҚИ

Бугун демократик тамойиллар, қадриятлар ва жамоатчилик институтлари ҳаётимизнинг барча соҳаларига тобора кўпроқ кириб бормоқда. Бу мамлакатда жамиятни демократлаштириш жараёни изчил бораётганлигидан далолат. Айни чоғда одамларимиз дунёқараши, сиёсий ва ижтимоий онги ўзгариб бормоқда. Биз энди бундан олти йил олдинги одамлар эмасмиз. Бу ҳақиқат жамиятимизнинг турли жабҳаларида яққол намоён бўлмоқда. Мустақиллик йилларида мамлакатимизда инсон ҳуқуқлари ва эркинлигининг устунлигидан келиб чиқадиган, халқаро миқёсда қабул қилинган янги юридик тамойил ва талабларга асосланган кенг ҳуқуқий муҳит вужудга келтирилдики, бу Ўзбекистон собиқ тоталитар тузумнинг тазйиқ ва зўравонлигидан халос бўлиб, умуминсоният эътироф этган ҳуқуқий меъёрлар сари улкан қадам ташлаганини кўрсатади.

Шу ўринда таъкидлаш жоиз: бизда инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари амалдаги Конституцияда тўлиқ кафолатланган бўлиб, **«Давлат фуқароларнинг Конституция ва қонунларда мустаҳкамланган ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлайди».** Бинобарин, **«Ўзбекистон Республикасида демократия умуминсоний принципларга асосланади, уларга кўра инсон, унинг ҳаёти, эркинлиги, шаъни, қадр-қиммати ва бошқа дахлсиз ҳуқуқлари олий қадрият ҳисобланади».** Энг муҳими, демократик ҳуқуқ ва эркинликлар Конституция ва қонунлар билан ҳимоя қилинади.

УМУМИНСОНИЙ ТАМОЙИЛЛАРГА СОДИҚЛИК

Жамиятни демократлаштириш, албатта, осон жараён эмас. Уни изчил олиб боришда халқаро ташкилотлар билан мустаҳкам ҳамкорлик қилиш катта аҳамиятга эгадир. БМТнинг тенг ҳуқуқли аъзоси бўлган Ўзбекистон 1993 йилда инсон ҳуқуқлари бўйича умумжаҳон конференциясида тасдиқланган тамойилларга содиқлигини намойиш этиб келмоқда.

Мамлактимиз инсон ҳуқуқлари бўйича аксарият халқаро шартномалар иштирокчиси ҳисобланади. Ҳозирги кунгача йигирмадан зиёд пакт ва конвенцияларга қўшилган Ўзбекистон, шунингдек, 1993 йил 27 ноябрда янги Европа учун Париж Хартиясини ҳам имзолади. Европада Хавфсизлик ва Ҳамкорлик Ташкилоти (ЕХҲТ) аъзоси сифатида унинг демократик институтлар ва инсон ҳуқуқлари бўйича бюроси (БДИПЧ) уюштираётган тадбирларда ҳам фаол иштирок этмоқда.

Айни чоғда Ўзбекистонда ўтказилган инсон ҳуқуқлари ҳимоясининг қонуний асосларига бағишланган илмий-амалий конференция халқаро миқёсда катта қизиқиш уйғотди. Мазкур конференция натижаси ўлароқ, хорижлик олимлар ва ҳуқуқ ҳимоячилари Ўзбекистонда инсон ҳуқуқлари нафақат конституцион жиҳатдан пухта ҳимоя қилингани, балки у давлат ҳокимияти ва қонуннинг бор қудрати билан ҳақиқий равишда кафолатланганига амин бўлдилар.

ИЖТИМОИЙ ИНСТИТУТЛАР

Мамлакатимизда инсон ҳуқуқ ва эркинликларини муҳофаза қилишнинг ҳуқуқий ва институционал асослари шаклланган. Инсон ҳуқуқлари бўйича Олий Мажлис вакили (Омбудсман) тўғрисидаги Қонун қабул қилинди. Инсон ҳуқуқлари бўйича Миллий марказ ташкил топди. Олий Мажлис қошида амалдаги қонун ҳужжатлари мониторинги институти фаол ҳаракат қилмоқда. «Ижтимоий фикр» жамоатчилик фикрини ўрганиш маркази ишлаб турибди. Ҳуқуқшунослар малакасини ошириш маркази, шунингдек, Тошкент юридик институти қошида ҳуқуқий тарғибот маърифат маркази ташкил этилган.

Кейинги вақтларда фуқаролар ҳуқуқий маданиятини ошириш борасидаги ишлар сезиларли даражада кучаймоқда. Кўплаб олий ўқув юртларининг ўқув дастурларига инсон ҳуқуқлари бўйича махсус курслар киритилди. Бугунга келиб Ўзбекистон аҳолиси турли қатламларининг манфаатларини ифода этиши лозим бўлган кенг тармоқли, кўппартияли тизим каби демократик институтлар ҳамда бошқа нодавлат жамоат ташкилотларининг қарор топиши, шунингдек, оммавий ахборот воситаларининг эркин ривожланиши ҳам муҳим аҳамият касб этяпти.

ИНСОН-ЖАМИЯТ-ДАВЛАТ

Мустақил Ўзбекистон Конституцияси умуминсоний ғояларга хизмат қилади, дедик. Бу — бор ҳақиқат. Энди кечаги замонни эсга олайлик. Ҳар бир даврга, ҳатто айрим шахсларга ҳам мослаштириб чиқарилган Конституциялар бўларди. Аммо ўша Конституциялар охир-оқибат бир мақсадга — қотиб қолган мафкурага асосланган тузумни ҳимоя этишга ва унинг ҳукмронлигини сақлашга хизмат қилар эди. Биз мустақилликдан илгариги ўтган 70 йилдан кўпроқ вақт ичида давлатга қарамлик ҳолатида яшадик. Мамлакатдаги барча бойликларнинг, мулкнинг эгаси давлат, деб ҳисоблаб келдик. Очиғини айтганда, қайси масалани олманг, давлат манфаати биринчи ўринда, фуқаро, шахс манфаати эса деярли ҳисобга олинмаслиги эски Конституцияларнинг ҳар қайси моддасида яққол кўзга ташланар эди.

Бугунги Ўзбекистон Конституцияси эса бутунлай демократик ва халқчил бўлиб, унинг моҳияти **«инсон-жамият-давлат»** мантиқий йўналишига асосланган. Конституциямиз, юртбошимиз таъкидлаганларидек, **«жамики дунёвий неъматлар орасида энг улуғи — инсон деган фикрни»** ўзида мужассамлаштирган. Асосий Қонун демократик жамиятнинг қарор топишига қўшган ҳисса шундан иборатки, у мавҳум жамият ёки умуман халқнинг эмас, балки муайян инсоннинг эҳтиёжлари, манфаатлари, ҳуқуқ ва эркинликларига қаратилгандир.

Эсингизда бўлса, шу йил май ойида мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов республика ҳуқуқ-тартибот идоралари раҳбарлари, ҳуқуқшунос олимлар ва оммавий ахборот воситалари вакиллари билан ўтказган учрашувида халқимиз ҳуқуқий тафаккурини юксалтиришда, унинг ислоҳотлар ижрочиси сифатидаги фаоллигини оширишда айнан учта субъект, яъни **инсон, жамият ва давлат ўртасидаги муносабатлар уйғунлигини таъминлаш** ўта муҳимлигини таъкидлагандилар.

Одамларнинг янги демократик қадриятларни идрок этишига кўмаклашишда, давлат ва фуқаролар уйғунлигини таъминлашда жамиятнинг роли беқиёс. Зеро, жамият субъекти бўлган турли ижтимоий-сиёсий тузилмалар, партиялар, ўз-ўзини бошқариш органлари, нодавлат ташкилотлари, маҳаллалар ва оммавий ахборот воситаларининг фуқаролар билан мустаҳкам алоқасини йўлга қўйиш, узвий боғлаш ҳам кишиларимиз ҳуқуқий маданиятини оширишга хизмат қилади.

ДЕМОКРАТИЯ МЕЗОНЛАРИ

Ҳокимият тузилмаларининг демократик мазмуни кўп жиҳатдан давлатни бошқаришда фуқароларнинг иштирок этиши масаласи қанчалик ҳал қилинганлигига ҳам боғлиқдир. Республикамизда ушбу ҳуқуқнинг амал қилиши учун Қонун асослари яратилган. Бироқ ҳали жамият ва фуқаролар давлатни бошқаришда иштирок этиш, ўзлари қандай бошқарилаётганлиги ҳақида маълумот олиш ҳуқуқини англай бошлашига ва бу ҳуқуқдан фойдалана оладиган бўлишларига эришиш керак. Шундай шароитдагина давлат ва унинг институтлари, мансабдор шахслар жамият ва фуқаро олдидаги ўз масъулиятларини ҳис этадилар. Бунинг учун, энг аввало, фуқароларнинг сиёсий фаоллигини ошириш лозим.

Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов **«Ўзбекистон XXI аср бўсағасида»** номли китобида жамиятда демократия қай даражада эканлигини белгиловчи камида учта мезон борлигини таъкидлайдилар: **«Булар — халқ қарорлар қабул қилиш жараёнларидан қанчалик хабардорлигидир. Ҳукумат қарорлари халқ томонидан қанчалик назорат қилиниши, оддий фуқаролар давлатни бошқаришда қанчалик иштирок этишидир».** Бу уч мезон ўта муҳим бўлиб, шу нарса таъминланса, демократик жамият барпо этиш жараёнлари мумкин қадар тезлашади.

Йўлбошчимиз биз юқорида тилга олган май ойидаги учрашувда инсон, жамият ва давлат ўртасидаги узвийлик масаласига тўхталар эканлар, бир муқояса келтирган эдилар: шамол бақувват дарахтнинг юқори қисмини кучли силкитади, ўрта қисми енгил силкинади, дарахт танасига эса шамол таъсири сезилмайди. Худди шунингдек, давлат миқёсида агарки қонунлар, фармон ва қарорлар қабул қилинса, бу ҳужжатлар тепадан ўрта бўғин — жамиятга етиб келади, бундан жамият дарахт ўрта қисми сингари енгил силкинади. Бироқ бу қонунлар, қарорлар занжирнинг учинчи бўғини бўлган дарахт танаси — оддий фуқароларга баъзан етиб бормайди. Эндиги вазифа эса айнан шу уч субъект ўртасидаги узвийликни таъминлаш, уч субъектнинг тўлақонли фаолият кўрсатишига эришишдир.

ҲУҚУҚИЙ ИСЛОҲОТЛАР ЗАРУРАТИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг **«Ҳуқуқий тарбияни яхшилаш, аҳолининг ҳуқуқий маданият даражасини юксалтириш, ҳуқуқшунос кадрларни тайёрлаш тизимини такомиллаштириш, жамоатчилик фикрини ўрганиш ишини яхшилаш ҳақида»**ги 1997 йил 25 июнь Фармони адолатли демократик давлат, фуқаролик жамияти барпо этаётган Ўзбекистон учун аҳоли ҳуқуқий маданиятини юксалтириш, сиёсий фаоллигини ошириш демократик ислоҳотларнинг энг муҳим, устувор йўналишларидан бирига айланганлигидан далолат беради.

Фармонда мамлакатимизда ҳуқуқий давлат қурилиши йўлида олиб борилаётган сиёсий, иқтисодий-ижтимоий ислоҳотлар ва бу борада қабул қилинган қонунлар моҳиятини аҳоли чуқур англаб етишига ҳар томонлама кўмаклашиш — давлат бошқарув, ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари, ўқув юртлари ҳамда ҳуқуқшунос олимларнинг энг долзарб вазифалари эканлиги таъкидланади.

Бу бежиз эмас. Чунки мустақиллик йилларида Ўзбекистонда демократик давлатнинг ҳуқуқий асосини ташкил этувчи 300 дан ортиқ қонунлар ва Олий Мажлиснинг қонунга тенглаштирилган қарорлари қабул қилинди. Бироқ, минг афсуски, аҳолининг анчагина қисми улар билан яхши таниш эмас. Кўпчилик ўзларининг ҳаёти, меҳнати, турмушига бевосита дахлдор бўлган Меҳнат, Фуқаролик, Солиқ кодекслари қонун-қоидаларидан бехабар эканликлари кишини ташвишлантирмай қолмайди. Қонунни билмасдан туриб унга амал қилиш мумкинми? Ҳуқуқий давлатда фақат Қонун устувор бўлса, унинг муқаддаслигини ҳамма бирдек тан олсагина адолат қарор топади.

ОНГ ҲУР БЎЛСИН!

Эътибор берган бўлсангиз, бизда мустақиллик йилларида давлат барча ислоҳотларнинг ташаббускори бўлиб майдонга чиқди. Бугун мамлакат миқёсида аҳолининг ҳуқуқий онгини юксалтириш, ҳуқуқий тарбияни тубдан яхшилашга эътибор кучайтирилмоқда ва бу ишлар давлат сиёсатининг асосий йўналишларидан бири этиб белгиланмоқда. Бунинг боиси нимада?

Президент Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида» номли китобида бу қуйидагича изоҳланади:

Биринчидан, жамият ҳаётини янада демократиялашнинг ҳозирги босқичи бугунги кунда сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий тараққиётнинг узоқ муддатга мўлжалланган стратегиясини ишлаб чиқишни талаб қилмоқда.

Иккинчидан, давлатнинг роли демократик тараққиётимизнинг пировард мақсади — фуқаролик жамияти барпо этиш мақсадига асосланган ҳолда тубдан ўзгаришини кўзда тутади.

Яъни, шундай давлат ва ижтимоий тузилма яратиш керакки, унда кучли марказий ҳокимият ўз саъй-ҳаракатларини умуммиллий вазифаларга, чунончи, мудофаа, давлат хавфсизлиги ва фуқаролар хавфсизлиги, ташқи сиёсат, валюта-молия ҳамда солиқ тизимларини шакллантириш, қонунлар қабул қилиш ва тараққиётнинг бошқа стратегик вазифаларига қаратмоғи лозим. Бошқа масалаларни ҳал қилиш эса аста-секин марказдан жойларга, давлат ҳокимияти органларидан жамоат ташкилотларига, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига топширилмоғи керак.

Албатта, ҳуқуқий ислоҳотлар басасини яратмай туриб, юртдошларимиз онгини тегишли даражада шакллантирмай туриб, қисқа давр ичида бу эзгу мақсадларга эришишнинг иложи йўқ. Бу жараёнда бутун жамият, ҳар бир фуқаронинг қатнашуви жуда муҳимдир. Шу боис ҳам бугун одамларнинг эскича психологиясини ўзгартириб, уларда янги ҳуқуқий онгни шакллантириш лозимлиги қайта-қайта таъкидланмоқда.

Хуллас, олий мақсад — адолатли демократик давлат қуришга жазм қилган эканмиз, энг аввало, ҳар биримиз ўз ҳуқуқ ва бурчларимизнинг мазмун-моҳиятини, қонунларнинг манфаатимизга хизмат қилишини чуқур англаб олишимиз, онгимизга сингдиришимиз ва ҳақ-ҳуқуқларимиздан фойдалана билишимиз керак. Шундай бўлсинки, **ҳар бир киши инсон эркинликлари—айни вақтда муайян бурч, мажбурият ва масъулият эканлигини чуқур ҳис қилиб турсин. Шу билан бирга**, **ҳуқуқий билимлар унинг учун нон ва сувдек зарурлигини ҳам тўлиқ тушуниб етсин.** Ана шундагина жамиятимизда ҳар бир одам ўзининг қадр-қимматини, бурч ва масъулиятини чуқурроқ ҳис эта бошлайди. Шу озод ва обод юртда яшаётганлигидан фахрланади, миллий ғурури ортади. Энг муҳими, ўз ҳақ-ҳуқуқини яхши англаган инсонгина истиқлол берган **энг улуғ ҳуқуқ — Ватан мустақиллигини** ҳимоя қилишга қодир бўлади.

Аслиддин БОЛИЕВ.

ДЕМОКРАТИЯ ВА ИНСОН

Кишан кийма,
Бўйин эгма,
Ки сен ҳам ҳур туғилгонсен!

Абдулҳамид ЧЎЛПОН.

Нега аждодларимиз салтанатлари учун бу қадар аёвсиз жанг қилганлар? Фарангларнинг: «Конституция учун!» дея ҳайқириб кўчага чиққанларини тарих китобларидан ўқиганимда ҳайратланардим. Ватан учун — тушунарли, дину иймон учун — тушунарли, ор-номус учун — шарт, қадру қиммат ҳимоясига — мумкин... «Конституция учун?!» Нега? Минг-минг йиллар, асрий воқеалар силсилалари шуни кўрсатадики, Конституцияга эга бўлиш, унга таяниш, итоат қилиш, у бўйича яшаш, ундан ҳимоя топиш ҳамда уни ҳимоя қилиш лозим ва шартдир. Чунки **«ҳар қандай давлатнинг юзи, обрў-эътибори унинг Конституцияси ҳисобланади. Зотан, Конституция давлатни давлат, миллатни миллат сифатида дунёга танитадиган Қобусномадир» (И. Каримов).**

Конституция биз учун шундай азиз нарсадирки, уни ор-номусни асрагандай асрамоқ лозим. Чунки айнан Конституцияда Ватаннинг давлат суверенитети (I боб), халқ ҳокимиятчилиги (II боб), ундаги қонун устуворлиги (III боб) акс этади. Айнан у миллатнинг тилига давлат мақоми беради (4-модда), давлатни халқ иродасига бўйсундиради (2-модда), халқни ҳокимият манбаи сифатида эътироф этади (7-модда), унда ижтимоий ҳаётда сиёсий институтлар, мафкуралар ва фикрларнинг хилма-хиллиги кафолатланади (12-модда), у инсон, унинг ҳаёти, эркинлиги, шаъни, қадр-қимматини дахлсиз, олий қадрият ҳисоблайди (13-модда).

Мустамлакачи чоризм ва большевизмнинг 130 йиллик зуғумидан сўнг халқимиз озодликка эришди ва унинг биринчи Конституциясида Инсон энг мўътабар мавқега кўтарилди.

Конституция эл иродаси устидан ўзбошимчалик қилишга, инқилобчиликка йўл қўймайди, чунки **«Халқ номидан фақат у сайлаган Олий Мажлиси ва Президенти иш олиб бориши мумкин»** (10-модда), собиқ совет тузумидагидай фикрга кишан солинмайди, чунки **«Ҳеч қайси мафкура давлат мафкураси сифатида ўрнатилиши мумкин эмас»** (12-модда).

Янги Конституциямиз, кўриб ўтганимиздек, теран тарихий-ҳуқуқий тажрибаларимиздан келиб чиқади, бугунги кунимиз воқеликларини (бозор иқтисодиёти, сиёсий ҳурфикрлик, ижтимоий адолат, маънавиятда миллийлик ва умуминсонийликни) акс эттиради ва эртанги келажакка чорлайди.

Демократия йўлидаги энг катта ва залворли қийинчилик кўпчилик учун мураккаб бўлган янгича тафаккурга ўтишдир.

Кеча «босмачи» ёмон эди, бугун «қизил аскар» — ёмон, кеча «коммунист» яхши эди, бугун «демократ» — яхши, деган билан кам нарса ўзгаради. Дунёни «яхши-ёмон», «бизникилар-бегоналар», «дўстлар-душманлар»га бўлиб кўришдан қутилишимиз, уни бутун мураккаблиги, инжалиги билан, турфа қирралари билан идрок этишга ўрганишимиз лозим.

Биз ҳаётни яхши келажакни кутишдан иборат, дея кўникдик. «Тўғри йўл»дан кетаётганимизни билдириш учун ҳар бир воқеани «бурилиш нуқтаси» атадик. Бирор фабрика қурилса — буни «коммунизм сари бир қадам» ҳисобладик. Каттароқ завод қурилса — «дадил қадам» дедик. Олдимизда — «коммунизм», ҳаётимиз — «коммунизм сари ҳаракат»дан иборат. Коммунизм хомхаёл эканлиги аён бўлгач, кўпчилигимиз, ҳатто унга унчалик ишонмаганларимиз ҳам ўзи йўқ нарсамизни йўқотгандек, гангиб қолдик.

Энди тузум бошқа, мақсад бошқа. Ҳуқуқий-демократик давлат — халқнинг хоҳиш-иродаси. Лекин шуни айтиш керакки, демократия — идеал эмас. Коммунизм — идеал эди, чунки тирик эмасди, ҳаракатни, ўзгаришни тан олмасди. Демократия эса ҳаракатдадир, шунинг учун мураккабдир, қарама-қаршиликларга тўладир.

Ёдингизда бўлса, социалистлар антагонистик қарама-қаршиликлар — капитализмнинг белгиси, унинг юқори ва сўнгги босқичи бўлган империализмда антагонизм авжига чиқади, «юқори» бошқаролмай қолади, «паст» эса чидолмай,бўйсунмай, қўяди ва натижада жаҳон бўйлаб социализм ғалаба қилади, дея таълим берардилар. Мана, марксизмга қарши ўлароқ, социализм қулади, капитализм эса ҳамон яшамоқда. Қарама-қаршиликлар ҳам яшамоқда.

Бугун кўрдикки, қарама-қаршиликлар социализмдан кучлироқ экан. Коммунистлар дунёни қарама-қаршиликлардан тозалаш учун бутун жаҳонга душман бўлдилар, ўз мамлакатларини ҳам қатағон билан ақлли, зиёли, уқувли, тадбиркор, оқил инсонлардан «тозаладилар». (Сталин партия ҳужжатларида қатағонни «чистка» — «тозалаш» деб ёзарди). Хусусий мулкни иқтисоддан қувғин қилдилар, халқнинг маънавий меросини — Баҳоуддин Нақшбандни, Аҳмад Яссавийни, Чўлпонни, Фитратни «социалистик маданият»дан қувғин қилдилар, ҳаққоний рост фикрни, ҳурфикрликни сиёсатга яқин йўлатмадилар — буларнинг барини жамиятдаги капиталистик «қарама-қаршилик»ни йўқотиш учун, «сафларни жипслаштириш» учун қилдилар. Сафлар жипс бўлмади. Қарама-қаршиликлар тугамади. Социализм тугади.

Авваллари биз ижтимоий қарама-қаршиликларни тезроқ тугатиш керак бўлган, тугатиш қийин кечаётган иллат ҳисоблардик.

Дунёнинг йўриғи анча мураккабдир. Уни текислашга, бир «йўлга солиш»га уриниш ҳам кулгили, ҳам ачинарли ҳаракатдир.

Бугун билдикки, қарама-қаршиликлар — иллат эмас, дунёнинг арқоғи ўзи қарама-қаршиликлардан ўрилган. Улар жамиятни емирмайди, аксинча, уни ҳаракатга келтиради, ҳаёт бағишлайди. Коммунизм андозасида қарама-қаршиликлар йўқ («ҳамма нарса текин», «пул ишлатилмайди», «ҳамма бахтиёр», «ҳамма тенг» ва ҳоказо), бу лойиҳада ҳамма нарса ҳал қилинган, у муаммолар, саволлардан холи, чунки у бор-йўғи андоза, у фақат қоғозда. Демократиянинг турган-битгани қарама-қаршилик, чунки у тирик, чунки у ҳаракатдадир.

Шунга қарамай, одамларда дунёни мовий рангда кўриш истаги кучли, ҳаётни қарама-қаршиликлари билан тасаввур қилишга, ўз фикрида ва ҳаракатида шу воқеликдан келиб чиқишга ўрганиш жуда мушкул. Айниқса, кечагина колониал тоталитаризм исканжасидан, идеократик фашизм чангалидан чиққан одамлар учун бу жуда оғирдир. Ҳали кимдир тадбиркорлик қилиб бойиса, ғаши келадиганлар кўп. Ҳали кимдир аччиқ рост гапни гапирса: «Шунга нима етмаяпти экан?» — дея елка қисадиганлар анча. Энди ҳаракатга келиш, ишлаш кераклигини англамай, тўрт мучаси соғ бўлса-да, қашшоқлигидан уялмай, нолиш қилиб юрганлар мўл. Ҳали демократиянинг хуш насимидан димоғини беркитиб юрган, янги замон кишиларининг оёғини чалиб ўтирган амалдорлар ҳам етарлидир.

Ҳа, дунёни қарама-қаршиликлари билан тасаввур қилиш учун донолик керак ва шу мураккаблик ичида ҳаракат қилиш учун тиришқоқлик лозим. Бу осон эмас. Шунинг учун «алмисоқдан қолган» дунё кўзимизга кўпинча адолатсиз кўринади, боболаримизнинг скептицизми: «Иброҳимдан қолган эски дўконни на қилай?!» жумласи кўз ўнгимизда жилва қилиб туради.

Биз энди бўй кўрсатаётган фикрлар плюрализмига кўниколмай турибмиз, ҳолбуки, унинг ортидан манфаатлар ва ҳаракатлар плюрализми ҳам шиддат билан ҳаётимизга кириб келмоқда, чунки демократик ислоҳотлар фақат гапиришда — сўз эркинлигида юз бераётгани йўқ, сиёсий соҳа билан бирга иқтисодий, ижтимоий ва маънавий ислоҳотлар ҳам, қийинчилик билан бўлса-да, ўтказилмоқда. Мулкдорлар пайдо бўлди, бозор инфраструктураси шаклланмоқда, молиявий муносабатлар жадаллашмоқда,мураккаб жаҳон иқтисоди билан ҳамкорлик йўлга қўйилмоқда. Буларнинг барига оддий одам дабдурустдан кўникиши қийин, албатта. Аммо кўникиш керак. Нафақат кўникиш, балким ана шу қарама-қаршиликлар талотўмида ўз ўрнини топиш, яшашга ўрганиш керак.

Демократияни қарама-қаршиликларни йўқотмайди, аммо уларни текислайди, келиштиради, деб ўйлайдиганлар ҳам бор. Аслини олганда, демократия иккиёқлама ҳаракат қилади: бир томондан, қарама-қаршиликларни келиштиради, мувозанатга солади, иккинчи томондан, уларни кескинлаштиради. Социализм жамиятдаги қарама-қаршиликларни тан олмаган, уларни йўқотишга уринган бўлса, демократия, энг асосийси: уларни тан олади ва ўз фаолиятида шу воқеликдан келиб чиқади.

Социализмда ҳамма ўз хоҳишларидан воз кечиб, бир мақсадга — коммунизм идеалларига хизмат қилиши кўзда тутилди. Манфаатлар бир қолипга солинди ва бир йўналишга йўналтирилди. Ҳеч ким бошқалардан яхши яшаши мумкин эмас. Кимки, яхши яшаш учун кўпроқ меҳнат қилса, елса, югурса, топган-тутгани мусодара этилади, ўзи қамалади. Ҳамма бир хил яшаши керак, бир хил ўйлаши, хоҳлаши лозим.

Демократия эса халқдан хавфсирамайди, халқнинг ўз-ўзини бошқаришга таянади, одамларга ҳуқуқ беради ва шунинг баробарида кўпроқ масъулият юклайди. Ўз-ўзини бошқариш ривожлангани сари манфаатлар турли-туманлиги ошади, манфаатлар бир-бири билан кесишади, тўқнаша бошлайди, чуқур ижтимоий қарама-қаршиликларга айланади. Социализм учун бу хавфли эди, аммо демократия бу қарама-қаршиликларни яққоллаштириб, тараққийпарвар йўналишга солади.

Демократия — қийин муросалар ҳокимиятидир. Табақалар йўқолмайди, аксинча, уларнинг манфаатлари, хоҳиш-истаклари турли томонларга йўналади, таранглашади. Инсон, агар лозим топса, ўз ҳақ-ҳуқуқлари учун курашиши мумкин, уни ҳеч ким ҳақини талаб қилгани учун қувғин қилмайди. Демократиянинг мақсади синфларни, табақаларни йўқ қилиш эмас, уларнинг ўзаро муроса билан яшашидир. Худди шунинг учун ҳам демократия турли одамлар учун бирдай азиз ва қадрлидир.

Етиб бўлмайдиган ясама идеалларга интилиб яшашга ўрганган одамлар демократиядан ҳам мукаммаллик ахтарадилар, демократик ҳокимиятда ҳам идеал, комил одамларни кўришни истайдилар.

Аммо демократия социализмдан ҳукумат ўзгаргани билангина фарқ қилмайди. Йўқ, демократияда ҳокимиятдаги одам ўзгариши муҳим эмас, одамларнинг ҳокимиятга кўтарилиш тамойиллари ўзгаради, ҳокимиятнинг табиати янгиланади.

Демократияда ёмонларнинг ўрнига ундан ҳам баттарлари келиши мумкин. Туркия Буюк Миллат Мажлисига сайловлар пайти бир номзод меҳр қозонишнинг ўзига хос йўлини топганини — юз минглаб сайловчиси бор сайлов мавзеидаги ҳар бир сайловчини алоҳида Янги йил билан табриклаб почта орқали хат жўнатганини эшитгандим. Қозоқ ёзувчиси Мухтор Шоҳонов Қозоғистон парламентига сайловлар пайти бир депутатликка номзод ҳамма сайловчиларга бир пой туфли тарқатганини, агар сайловчилар унга овоз берсалар, иккинчи пойини ҳам беришга ваъда қилганини, шу йўсинда парламентга сайланганини ёзади. Шунга қарамай, барибир ҳаммаси бошқача, барибир янгичадир.

Чунки одамлар аста-секин ўз овозларининг қадрини англайдилар, ҳокимиятнинг шаклланиши уларга ҳам боғлиқ эканини тушуна бошлайдилар, иккинчи ёки учинчи мартадан сиёсий ироделарини бир пой пойафзалга алишмайдилар. Ана шу **сезилар-сезилмас жараён: ҳокимият объектининг — одамларнинг ўзгариши демократик ислоҳотлар учун ҳаммадан ҳам муҳимдир.**

Алексис Токвилнинг «Америка демократияси ҳақида» китоби 1835 йилда Парижда босилиб чиққанди. У ўша пайтдаёқ демократиялаштириш жараёнининг мураккабликлари ҳақида шундай ёзганди: **«Демократик бошқарувнинг камчиликлари ва ожизликлари дарҳол кўзга ташланади, бу камчиликларнинг исботи яққол кўриниб туради, демократиянинг ҳаётбахш таъсири эса кўзга ташланавермайди, зимдан зоҳир бўлади. Демократиянинг камчиликлари дарҳол кишини ҳайратга солади, унинг яхши сифатлари эса фақат вақт ўтиши билан кўринади».**

Ўз-ўзини бошқариш ривожланган сари ҳокимиятга номукаммаллиги аён одамлар ҳам келаверади, чунки сайловларнинг ўзи номукаммал йўл — ахир, сайловда сўзамоллигига ва ваъдаларига қараб сайлайдилар. Аммо демократиянинг бундан бошқа йўли йўқ.

Сайловларнинг афзаллиги халқнинг ҳокимиятга таъсир қилиш имкониятидадир.

Биз ҳокимият яхши одамлардан иборат бўлишини талаб қиламиз, чунки бизни яхши одамлар бошқаришини хоҳлаймиз. Аслида демократияда биз ўзимизни ўзимиз бошқаришимиз керак, ўзимизни ўзимиз эплашимиз, ўз қадримизни билишимиз лозим, шунда унчалик яхши бўлмаган ҳокимият ҳам барибир фаровонлик сари етаклайверади.

Карим БАҲРИЕВ.

(Давоми бор)

• МАЪНАВИЯТ

Ҳар кимга илмий ва техникавий ижод эркинлиги, маданият ютуқларидан фойдаланиш ҳуқуқи кафолатланади.

«Ўзбекистон Республикаси Конституцияси»дан

КЎП УЛУҒ ИШ

ёхуд икки ҳужжат талқини

Иккинчи мақола

- *Тарихингдир минг асрлар...*
- *«Авесто»дан бугунгача*
- *Лафзи ҳалол инсонларга ҳурмат*
- *Қамров кенг олинса...*

Чоризм босқинига қадар «Туркистон» атамаси «Турон» атамасига қараганда кўпроқ ишлатилган, унинг минтақалари, ҳудудлари, вилоятлари Хоразм, Фарғона, Шош, Мовароуннаҳр, Балх, Хуросон ва шу каби номлар билан аталган. Туркистон дейилганда эса барча туркий халқлар яшаган диёр тушунилган. Ватанимиз чоризм асоратига тушиб, унинг муайян бир қисмида Туркистон генерал губернаторлиги тузилгач, «Туркистон» дейилганда ана шу мустамлака ҳудуд назарда тутиладиган бўлиб қолган, гўё вассал Бухоро амирлиги ва Хива хонлиги ҳудудлари Туркистонга дахлсиздек тасаввур уйғотган. Қув ва айёр мустамлакачилар Туркистонни учга бўлиб, идора қилишларидан мақсадлари ҳам ягона Туркистон ғоясини сўндириш эди. Шундай бир шароитда — ўтган асрнинг охирлари ва асримизнинг бошларида зукко маърифатчиларимиз — Мунавварқори, Абдулла Авлоний, Маҳмудхўжа Беҳбудий, Фитрат ва бошқалар «Туркистон» атамасига қараганда «Турон» атамасини кўпроқ ишлатганлар, уларнинг мақсади бўлаклаб ташланган Ватан ва халқимиз бирлигини ифодалаш, ёдга солиб туриш эди. Ўша кезларда «Турон» газетаси, «Турон» театри, «Турон» кутубхонаси деган номлар тилга тушган эди. Албатта, бундай ном берилиши бежиз эмас эди.

Албатта, тарих — бу фақат сулолалар, сиёсий воқеалардангина иборат эмас. Тарих — кенг қамровли фан. Халқ турмуши, иқтисоди, маданияти, фани, ёзуви, тили, адабиёти, оғзаки ижоди, санъати, меъморчилиги, дипломатияси, маънавияти, дини ва шу кабиларнинг тарихларидан ҳам ташкил топади. Буларнинг лоақал биттаси ҳисобга олинмаса ҳам, тарих кемтик бўлиб қолади. Умид қиламизки, Хоразм Маъмун академиясининг тарихчи олимлари қамровни ана шундай кенг олажаклар. Юртбошимиз нутқларида ҳам бу борада **«Хоразм ва Хива тарихи халқимизнинг ёзув, илм-фан, санъат, маданият ва маънавият соҳаларидаги юксалиш босқичларини ўзида мужассам этади»,** деб қамровни кенг ва теран олишга даъват этилган.

Археология йўналиши бўйича:

Археология — қадимги моддий-маданий ёдгорликларга асосланган кишилик жамияти ўтмишини ўрганувчи фан, у бугун «қадимшунослик» деб аталмоқда. Меҳнат қуроллари, қурол-яроғлар, турли хил безаклар, уй-рўзғор буюмлари ҳамда уй-жой, устахона, мудофаа ва суғориш иншоотлари ва эски конлар археология фанининг асосий материаллари саналади, уларни чуқур илмий ўрганиш натижасида ўтмишдаги кишилик жамиятлари ижтимоий-иқтисодий ривожланиш тарихининг умумий манзараси тикланади. Шу сабабли археология тарих фанининг бир тармоғи ҳисобланади. Инсониятнинг узоқ ўтмиши асосан шу фан маълумотларига таяниб ўрганилади.

Ўзбекистонда археология фани — нисбатан ёш соҳа. Тўғри, юртимизда азалдан халқимизнинг моддий ва маданий ёдгорликлари билан қизиқувчи, қадимги буюмларни тўпловчи кишилар бўлган. Бу ўринда Акрам полвон Асқаров, Мирза Абдулла Бухорий, Муҳаммад Вафо, Турди Мирғиёсовнинг номларини тилга олиш мумкин. Лекин одатда қадимий буюмлар, зеб-зийнатлар саройларда — хазиналарда сақланган. Саройлар эса чоризм босқини пайтида таланган, нодир ва камёб нарсалар Москва ҳамда Петербург шаҳарларига ташиб кетилган, баъзи кишилар қўлидаги қимматбаҳо нарсалар ҳам турли йўллар билан тортиб олинган. Демак, Хоразм Маъмун академиясининг археолог олимлари ўз илмий ишларида ўлкамиздан ташқаридаги далилий ашёлардан ҳам фойдаланишларига тўғри келади.

Зилзиладан кейин янги Тошкент қурилишида, чунончи, Чилонзор массивини бунёд этишда археологик кузатишга етарли эътибор берилмади, турар жой даҳаларининг лойиҳалари ўзбошимчалик билан тузилди. Чилонзор массивидаги бир неча қабристоннинг кўча ўртасида қолиши ёки Фурқат кўчасидаги ер остида сақланиб келган XV асрга оид ҳаммом ковлаб ташланиб, ўрнига Беньков номидаги билим юрти биносининг қурилиши шунга мисол бўлади. Хоразм Маъмун академиясининг археолог олимлари, ишонамизки, ўтмишда йўл қўйилган нуқсонлардан сабоқ чиқариб, археологик кузатишга жиддий эътибор берадилар ва қаттиқ назорат ўрнатадилар.

Хоразм археология ёдгорликлари, яъни ернинг усти ва остида сақланиб келинган қадимги иншоотлар ва буюмларга жуда бой. Бироқ Хоразм энг гуллаган ва қудратли бўлган замонларда хоразмлик меъморлар ва қурувчилар ҳозирги Туркманистон, Қозоғистон, Эрон, Афғонистон, Ҳиндистон, Покистон, Озарбойжон, Арманистон, Гуржистон, Россия Федерациясининг Итил (Волга) бўйи ва Шимолий Кавказ ҳудудларида, Украинанинг Қрим вилоятида ҳам жамоат бинолари — саройлар, масжидлар, мадрасалар бунёд этганликларидан хабардормиз. Демак, Маъмун академиясининг археолог олимлари мавриди билан бу ўлкаларга ҳам археология экспедициялари уюштиришларига тўғри келади. Чунки бусиз ўзбек давлати тарихини тўлиқ ёритиб бўлмайди.

Фалсафа йўналиши бўйича:

Нутқда **«Зардуштийликнинг муқаддас китоби «Авесто» ҳам айнан Хоразмда яратилгани»** эслатиб ўтилиши бежиз эмас, албатта. Бу Хоразм Маъмун академиясининг файласуф олимлари ишни нимадан бошлашларига бир ишорадир. Маълумки, «Авесто» олис аждодларимизнинг қадимги даврдаги иқтисодий-ижтимоий турмуши, олам тўғрисидаги тасаввурлари, урф-одатлари, маънавий маданияти ҳақидаги диний-фалсафий манбадир. Шу манбани чуқур ва атрофлича ўрганиш фалсафий тафаккуримизни бойитади.

Қомусий билим эгалари бўлмиш ал-Хоразмий, ал-Фарғоний, ал-Фаробий, ал-Беруний, Ибн Синолар айни пайтда буюк файласуф олимлардир. Улар ўрта аср илғор ижтимоий, фалсафий тафаккурини равнақ эттиришга катта ҳисса қўшдилар. Нажмиддин Кубро, Маҳмуд аз-Замахшарий, Паҳлавон Маҳмуд, Баҳоуддин Валад, Жалолиддин Румийларнинг фалсафий қарашлари илғор ва ибратлидир.

Тил ва адабиёт йўналиши бўйича:

Хоразмда Абубакр Муҳаммад Хоразмий, Абдусаид Шабибий, Абул Ҳасан Маъмун, Абу Абдуллоҳ Тожир ал-Вазир, Абу Муҳаммад Ракоший, Абу Абдуллоҳ Хоразмий, Абулқосим Зиргам каби таниқли шоирлар яшаб, ижод этишган. Қутб Хоразмий ўзбек адабиёти ривожига муносиб ҳисса қўшганидан хабардормиз. Асли хоразмлик бўлган Сайфи Саройи, Паҳлавон Маҳмуд, Насриддин Рабғузий, Сулаймон Боқирғоний, Жалолиддин Румий ижодларидан озми-кўпми танишмиз. Мунис, Огаҳий, Аваз Ўтар ижодини халқимиз яхши билади. Ферузнинг ижоди энди-энди кенг ёйилмоқда. Хоразмлик мумтоз шоирлар ижодини ўрганиш ва оммалаштиришда академик Воҳид Абдуллаев, аллома Субутой Долимовларнинг хизматлари таҳсинга лойиқ. Бироқ бу борада қилинадиган ишлар ҳали кўп.

Мунис ва Огаҳийларнинг номи билан боғлиқ Хоразмнинг ўз таржимачилик мактаби бўлганини ҳам унутмаслик лозим. Бу ҳам адабий бисотимиз ва тилимизни бойитган. Хоразмнинг кўп асрлик насрий мактаби ҳам бор. Ўзбек насри ва ўзбек адабий тилининг шаклланиши ва равнақига хоразмлик адиблар катта ҳисса қўшишган. Хоразм шевасини ва жой номларини ўрганиш олис ва яқин тарихимиздаги ноаниқроқ нуқталарни ойдинлаштиришда асқотиши турган гап.

Биология йўналиши бўйича:

Биология — ҳаёт, тирик табиат ҳақидаги фандир. Абу Райҳон Беруний ва Абу Али ибн Синолар айни пайтда шу фанга ҳам асос солувчилардан ҳисобланадилар. Масалан, Ибн Синонинг «Тиб қонунлари» китоби биология ва тиббиётнинг юксалишига катта таъсир кўрсатган. Олим киши вужудини ташқи муҳит билан боғлаб ўрганган. Одамнинг соғлом ва узоқ умр кечириши кўп жиҳатдан ташқи муҳит, сув ва ҳавога, тупроққа, осмоннинг мусаффо бўлишига, ҳайвонот ва наботот оламига боғлиқ. Сир эмас, шўро замонида ер ва сувдан хўжасизларча фойдаланиш оқибатида республикамизда, айниқса, Хоразм ва Оролбўйи минтақасида биологик жараёнларга катта путур етказилди. Замин шўрланди, Орол денгизи қурий бошлади, Амударё суви озайди ва илгаридек мусаффо бўлмай қолди. Бу ҳолат аҳоли, биринчи навбатда болалар ва оналар саломатлигига салбий таъсир этди. Мустақилликка эришилгач, бу ҳолатнинг олдини олиш, тузатиш ва бартараф этиш бўйича республика ҳукумати барча чора ва тадбирларни амалга оширмоқда. Хоразм Маъмун академияси таркибида алоҳида биология бўйича бўлинма ташкил этилаётгани ана шу ғамхўрликка бир далилдир.

Нутқда таъкидлаб ўтилганидек: **«Хоразмнинг яна бир улуғ ва улкан бойлиги бор. Бу бойлик — шу муқаддас заминда яшаб келаётган оқ кўнгил, бағри кенг, меҳмондўст, лафзи ҳалол инсонлардир. Хоразмни Хоразм қилиб, унинг шуҳратига шуҳрат қўшиб, довруғини дунёга таратаётган элнинг ақл-заковати, омилкорлиги, билим ва тажрибаси, сабот-матонатидир».**

Минтақадаги экологик ҳолатни яхшилаш ишларида республика ва вилоят ташкилотлари билан бирга «Соғлом авлод учун», «Экосан» каби халқаро жамғармалар зиммасига ҳам бир қатор вазифалар тушади. Хоразм Маъмун академиясининг маърифат борасидаги ишларида «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази, «Олтин мерос», «Камолот», «Умид» жамғармалари фаол қатнашсалар, айни муддао бўлур эди.

Фармонда Ўзбекистон Фанлар академияси зиммасига, жумладан, бир ой муддатда Хоразм Маъмун академиясининг асосий илмий йўналишлари ҳамда илмий-тадқиқот ишларининг дастурини ишлаб чиқиш вазифаси юклатилган. Ўйлаймизки, мазкур дастурдан энг муҳим мавзулар, тезроқ ечимини кутаётган муаммолар ўрин олажак. Бу ўринда яна ал-Хоразмий илмий фаолиятидан ибратли бир мисол келтирамиз. Маълумки, милодий VIII асрнинг охири ва IX асрнинг бошларида фиқҳ илми — ислом ҳуқуқшунослиги ниҳоятда равнақ топди, ҳуқуқшунослик соҳалари, жумладан, мулкий ҳуқуқ ва мерос ҳуқуқи батафсил ишлаб чиқилди. Лекин назарий билимни турмушга жорий қилишда, яъни меросни ворислар ўртасида қандай қилиб тақсимлашда қийинчиликка дуч келинди. Халифа Маъмун ибн Ҳорун ар-Рашид бу муммони ҳал этишни ал-Хоразмийга топширди. Бу аждодимиз шу муаммо устида ишлади — «Алжабр» — «Алгебра»ни яратди, кўп илдизли тенгламаларни ечиш усулларини, синус, косинус, тангенс қоидаларини кашф этиб, муомалага киритди. Дастлаб меросни тақсимлаш зарурати туфайли вужудга келган бу фан кейинчалик оламшумул аҳамият касб этди.

Хулоса қилиб айтадиган бўлсак, бу Нутқ дастурий Нутқдир. Бу Фармон илм-фанимизда янги босқич бошланганидан дарак берувчи тарихий Фармондир.

Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ.

Аҳоли тинчлиги, осойишталиги кўп жиҳатдан милиция ходимларининг хатти-ҳаракатларига боғлиқ. Шу жиҳатдан Қорақалпоғистон Республикаси Ички ишлар вазирлигида олиб борилаётган ишлар диққатга сазовордир: жорий йилда республикада нафақат оғир жиноятлар, балки оддий безорилик ҳоллари ҳам кескин камайди.

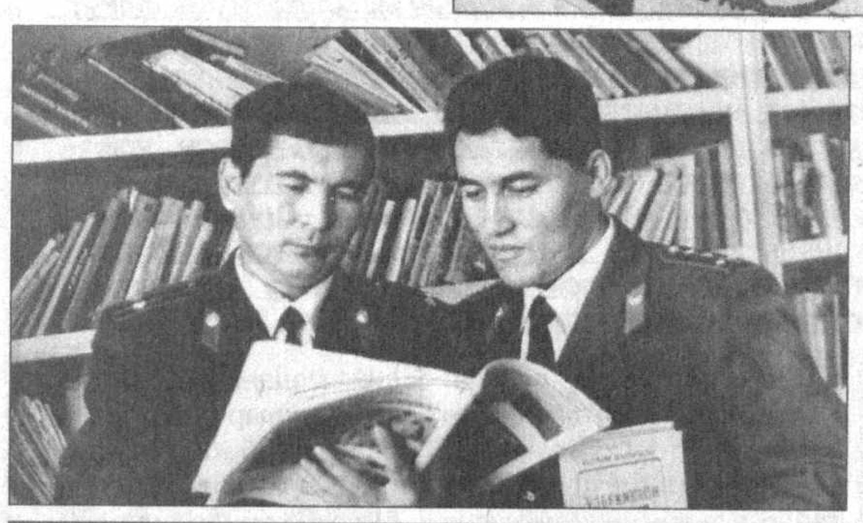

СУРАТЛАРДА: *вазирлик навбатчилик қисмида — милиция майори М. Кудияров ва старшина Р. Реимбоев; тегишли адабиётларга бой кутубхона ҳамиша ички ишлар ходимлари билан гавжум бўлади.*

А. МУРАТОВ (ЎзА) олган суратлар.

• ИСЛОҲОТ ВА ҲАЁТ

ЎЗ МАҲСУЛОТИМИЗ БУ!

ҚУВАСОЙЛИК ЦЕМЕНТЧИЛАР ХАЛҚАРО МУКОФОТГА САЗОВОР БЎЛДИЛАР

Олис Испаниядан хушхабар келди: Қувасой цемент комбинати Мадриддаги Халқаро сифат ва такомиллаштириш жамғармасининг йиллик мукофотига сазовор бўлибди. Бу мужда уч минг кишилик меҳнат жамоасининг кучига-куч, ғайратига-ғайрат қўшди.

Бундан беш-ўн йиллар олдин қурилиш ашёлари индустриясининг ушбу корхонаси нуфузли мукофотларга лойиқ кўрилиши у ёқда турсин; доимо экологияни бузаётган, ишлаб чиқариш жараёнлари маънавий эскирган корхоналар қаторида тилга олинарди. Чунки унга эътибор деярли йўқ эди. Фақат юртимиз мустақилликка эришгандан сўнггина Марказий Осиёдаги бу кўҳна корхона ўзининг иккинчи навқирон ёшини яшай бошлади. Раҳбарлар янгиланди, хусусан, асли қувасойлик, ўз таъбири билан айтганда, «цементнинг кукунларини ялаб» катта бўлган Худойберди Қосимов комбинат етакчиси этиб тайинланди.

Изланган имкон топади, дейишади. Янги директор ишни эскирган асбоб-ускуналар ва тегирмонларни ҳаддан зиёд зўриқтириб ишлатишдан эмас, балки корхонага замонавий машиналар, бошқарув аппаратларини келтиришдан бошлади. Бунинг учун хўжаликлар ихтиёрида қолган пахта чиқиндиси — линт сотиб олиниб, дунёдаги цемент саноати учун қудратли тегирмонлар, машиналар, қолиплар тайёрлайдиган бирлашмалар билан шартномалар тузилди. Натижада атиги икки йил ичида комбинат тубдан қайта жиҳозланди.

Янги технология фақат экологияни яхшилашга хизмат қилиб қолмасдан, одамлар руҳиятини ҳам ўзгартириб юборди. Масалан, илгари ишчилар уйданоқ махсус коржомаларни кийиб ишга келишар, қайтишда ҳам шу ҳолат кузатиларди. Бугун эса улар сменадан чиққач, озода, тоза кийимларда хуш кайфият билан қайтишмоқда. «Қурилиш ашёлари корхонасида ҳам шундай ишласа бўлар экан-ку!» деган фикр беихтиёр хаёлингиздан ўтади.

Муҳими — корхонада ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар нафақат республикамиз, балки Марказий Осиёнинг бошқа мамлакатлари, ҳатто Афғонистон ва Эрон сингари давлатлар қурилиш индустриясида ҳам муваффақиятли қўлланиляпти. Бухоро ва Урганч шаҳарлари аэропортларини қайта таъмирлашда асосан Қувасой цементидан фойдаланилганлиги учун, яқинда туркманистонлик бунёдкорлар ҳам Ашгабаддаги халқаро аэропортнинг учиш ва қўниш майдонларини қайта қуриш мақсадида қувасойлик цементчиларга буюртма беришди. Бу ҳол, албатта, корхона маҳсулотига нисбатан эҳтиёж ва талаб муттасил ортиб бораётганлигидан далолат бермоқда.

— Мадриддаги Халқаро сифат ва такомиллаштириш жамғармаси дунёдаги энг нуфузли жамғармалардан бири ҳисобланади, — дейди корхона раҳбари Худойберди Қосимов мукофот ҳақида тўхталиб. — Ҳозиргача жаҳондаги 130 дан зиёд қурилиш ашёлари ишлаб чиқарадиган корхона унинг мукофотига сазовор бўлган.

Шуниси эътиборга лойиққи, жамғарма мукофотига тақдим этилганлар маҳсулот сифати ва ишлаб чиқаришни такомиллаштириш билан боғлиқ 100 та талабга жавоб бермоғи лозим. Мижозларнинг талаб ва истаклари қандай ҳисобга олинаётганлиги, бозор муносабатлари шароитида мижозлар билан ишлаш ва рентабеллик даражасининг ортиб бориши, ишлаб чиқариш кучлари ва ресурсларининг сифат кўрсаткичларини яхшилашга қай даражада сафарбар этилганлиги, ишлаб чиқариш ва хизмат турларининг тезкорлик билан тиғиз шароитларда амалга оширилиши, молиявий манбалардан кенг кўламда фойдаланиш ва ниҳоят, режалаштириш стратегиясини ишлаб чиқариш кўрсаткичлари билан муқояса даражада ривожлантириб бориш шулар сирасига киради.

Яна бир гап. Ҳар йили ноябрь ойининг иккинчи ярмида Мадриддаги ҳашаматли Малика саройининг конференция залида мазкур жамғарманинг нуфузли мукофотини топширишга бағишланган тантаналар бўлиб ўтади. Тадбиркорлар ўртасида бу анжуман «Олтин юлдуз» халқаро конвенцияси» номи билан ҳам машҳур. Бу йилги тантаналарда ишлаб чиқаришда сифат кўрсаткичларини муттасил яхшилашга эришган юздан ортиқ мамлакат корхоналарининг намояндалари қаторида Қувасой цемент комбинатининг раҳбарлари ҳам иштирок этишди. Улар, яъни дунёдаги энг илғор саноатчилар, қурилиш индустрияси вакиллари «Давра суҳбати»да қатнашиб, ўз корхоналарининг имкониятлари, халқаро алоқалари, маҳсулотларининг сифати ҳақида ўртоқлашдилар. Бу ўз навбатида ҳар бир корхонанинг халқаро нуфузи ошишига, жаҳондаги турдош корхоналар билан амалий муносабатлар ўрнатишга кенг имконият яратиб берди.

Қувасойдаги мазкур йирик корхона Халқаро сифат ва такомиллаштириш жамғармаси мукофотига сазовор бўлганлиги мамлакатимиз қурилиш индустрияси дунёда тобора эътироф этилаётганининг ёрқин намунасидир. Айни кунларда комбинат аҳли нуфузли жамғарманинг мукофотини кутиб олишга пухта тайёргарлик кўраяпти.

Набижон СОБИР,
«Халқ сўзи» мухбири.

• ҚАШҚАДАРЁ КЕНГЛИКЛАРИДА

КОНЧИЛАР ШИЖОАТИ

Нефть ва газ конларини қидириб топиш, ишга туширишга ихтисослашган Қарши ва Муборак пармалаш ишлари бошқармалари негизида «Қашқадарё пармалаш ишлари» ҳиссадорлик жамияти ташкил этилган эди.

Бу ҳол даштлардаги хазиналарни ўзлаштириш ишларини тезлатиб юборди, корхона қудрати ошди, имкониятлар кенгайди.

Фақат мустақиллигимиз туфайлигина нефть конларини ўзлаштириш тўлиқ ўз ихтиёримизга ўтди. Мамлакатимизда нефть маҳсулотларига бўлган эҳтиёжни тўла таъминлаш борасида кенг кўламли ишлар амалга оширилмоқда.

Ҳиссадорлик жамиятининг пармаловчилари Кўкдумалоқ, Аланг, Қултоғ, Денгизкўл, Ўртабулоқ майдонларидан топилган нефть, газ, конденсатли газ конларини ишга туширишда катта жонбозлик кўрсатдилар. Истиқлол йилларида ушбу конларда мисли кўрилмаган ишлар амалга оширилди. Юзлаб ҳавзалар ўрнатилди. Нефть ва конденсат олишга мўлжалланган насос станциялари қурилди. Табиий бойликларни дастлабки тозалашдан ўтказишга мўлжалланган қурилмалар тикланди. Кўкдумалоқ нефть-газ конида эса хорижлик ҳамкорлар иштирокида қудратли ва ноёб компрессор станцияси барпо этилди.

Шу йилнинг ўн ойи мобайнида пармаловчилар ўнлаб қудуқлар тиклаб, 22 минг метрдан зиёд пармалаш ишларини бажардилар. Бу йил ишга туширилиши мўлжалланган 12 та қудуқнинг 8 таси фойдаланишга топширилди.

Ҳиссадорлик жамиятининг Шоди Хидиров, Жумақул Ҳафизов каби малакали пармалаш усталари, Хуррам Эрназаров, Даврон Бобожонов, Қосим Шодиев каби участка бошлиқлари ишлаётган конларда об-ҳавонинг ҳар қандай шароитларида ҳам пармалаш, қудуқларни фойдаланишга тайёрлаш ишлари кеча-кундуз давом эттирилаяпти.

Мамлакатимиз нефть маҳсулотларига бўлган мустақилликни тўла қўлга киритди. Ана шу шарафли ва қутлуғ ишда Қашқадарё кенгликларида меҳнат қилаётган фидокор инсонларнинг муносиб ҳиссалари бор.

П. ГАДОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЕР ҲАЙДАСАНГ КУЗ ҲАЙДА ...

МАНЗИЛ КЎРИНИБ ҚОЛДИ

Наманган вилоятида кузги шудгорлаш ишлари охирига етмоқда. Бу муҳим тадбир барча туман ва хўжаликларда уюшқоқлик билан олиб борилаяпти.

— Вилоятимизда пахта тайёрлаш режаси анча қийинчилик билан бажарилди, — дейди вилоят қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси бошлиғи, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутати Ҳакимжон Ҳошимов. — Таҳлиллар кейинги йилларда экин майдонларининг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, айниқса, кузги шудгорлаш ишлари ўз ҳолига ташлаб қўйилганини кўрсатди. Биз биринчи галда ана шу камчиликларни тугатишга киришдик. Ҳайдовни сифатли ўтказиш мақсадида ҳар бир хўжаликка мутахассислар бириктирилди. Шунингдек, мелиоратив ҳолати ёмон бўлган майдонлар аниқланиб, улар маҳаллий ўғит билан озиқлантирилмоқда. Бундай жойларнинг бир гектарига 35-40 тоннадан маҳаллий ўғит солиниб ҳайдалмоқда.

Биз бир қатор туманларда бўлиб, Ҳакимжон ака таъкидлаганидек, кузги шудгорлаш ишлари пухта ишлаб чиқилган тадбир асосида амалга оширилаётганлигининг гувоҳи бўлдик. Масалан, Норин туманида 680 гектар экин майдони бўлиб, шу кунга қадар тўла ҳайдаб бўлинди. Шудгорлашдан аввал ҳар гектар майдонга 250 килограмм аммофос ва 100 килограммдан калий ўғити солинди. Муҳими, бирор гектар майдоннинг ҳам ўғит солинмасдан ҳайдалишига йўл қўйилмади.

Туман бўйича маҳаллий ўғит оборотига киритилган 1000 гектар экин майдонининг ҳар гектарига 34-38 тоннадан чиритилган гўнг ташланди. Бу ишга туман қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси қошида ташкил этилган «Унумдорлик гуруҳи» бошқош бўлди.

— Кузги ҳайдовга тушишдан олдин ўзимизга иссиқ уст-бош, оиламизга эса ун, ёғ каби озиқ-овқат маҳсулотлари берилди, — дейди «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги механик-ҳайдовчиси Исоқжон Тўрақулов. — Оиладан кўнгил тўқ бўлгандан кейин иш ҳам унумли бўлади-да. Шу кунга қадар ўзимга бириктирилган «Т-4» тракторим билан 200 гектарга яқин ер ҳайдадим.

Чортоқ туманида ҳам кузги-қишки шудгорлаш ишлари ниҳоясига етмоқда. Бу ерда ҳайдалиши лозим бўлган мавжуд 5950 гектар майдоннинг 70 фоизи сифатли ишловдан чиқарилди. Тумандаги 64 та ҳайдов тракторининг ҳаммаси икки сменада ишлатилмоқда. Уларнинг ҳар бирига икки нафардан механик-ҳайдовчи бириктирилган. Ҳайдовчилар учун тўрт маҳал бепул иссиқ овқат, барча қулайликларга эга бўлган ётоқхоналар ташкил этилган. Ҳар бир хўжаликда ўғитлаш ҳамда таъмирлаш гуруҳлари ишлаб турибди. Буларнинг ҳаммаси кузги-қишки шудгорлаш ишларини ўз вақтида, сифатли қилиб ўтказиш имконини бермоқда.

Диққатга сазовор томони, туманда барча қишлоқ хўжалик маҳсулотлари, жумладан, пахта ҳам оилавий пудрат асосида етиштирилади. Шу боис пудратчилар шудгор сифатини назорат қилувчи махсус мутахассислар гуруҳидан кўра ҳам қаттиқроқ талабчанлик қилишмоқда. Нормадаги минерал ўғитдан ташқари ўзлари ҳам маҳаллий ўғит ташиб чиқаришмоқда. Бунинг учун уларга махсус техникалар ажратилган.

— Бу тажриба бизда азалдан кенг жорий этилган, — дейди туман қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси бошлиғи Турдиали Рўзибоев. — Бу, албатта, ўз самарасини бермоқда. Ҳар йили нафақат вилоятда, балки республикада пахта тайёрлаш йиллик режасини биринчилар қатори уддалаяпмиз. Умуман, қишлоқ хўжалигининг барча соҳалари бўйича эришаётган ютуқларимиз салмоғи йил сайин ортиб бормоқда.

Хулоса қилиб айтганда, вилоятнинг барча туманларида ерни шудгорлаш билан боғлиқ бўлган кузги юмушлар ниҳоясига етмоқда. Зеро, келгуси йил мўл ҳосилининг тақдири кўп жиҳатдан шудгорнинг сифатига боғлиқ. Буни яхши билган вилоят деҳқонлари ҳар бир дақиқадан унумли фойдаланишга ҳаракат қилишмоқда.

Абдуҳошим МАДАТОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЖАҲОН МАТБУОТИ КЎЗГУСИДА

ДЎСТЛИГИМИЗ УЗОҚ ТАРИХГА ЭГА

Марказий Осиёнинг қоқ ўртасида жойлашган Ўзбекистон мустақил ривожланишнинг олтинчи довонини босиб ўтди. Давлат қурилишининг янгича назарияси ва амалиётини ҳаётга жорий этаётган, шу йиллар мобайнида ўз тараққиётида салмоқли ўзгаришларга эришган мамлакатимиз фақат хорижий сиёсий арбоблар, тадбиркорларнинггина эмас, балки халқимиз ҳаёти ва маданиятига қизиқувчан барча оддий хорижликларнинг ҳам диққатини ўзига қаратмоқда. Чет эл оммавий ахборот воситаларининг Ватанимизда юз бераётган жараёнларга кўрсатаётган диққат-эътибори, уларда чоп этилаётган навқирон республикамиз тараққиётининг турли жиҳатларини ёритувчи мақолалар бунинг айрим далилларидир. Шундай мақолалардан бири Ҳиндистоннинг «БУГУН» деб аталган газетасида яқинда эълон қилинди. Мақола муаллифи — Алок Шекхар. Қуйида шу мақола жузъий қисқартириш билан эълон қилинмоқда.

Ҳозирги кунда мустақил Ўзбекистонни дунёнинг 165 мамлакати тан олди. Шуни айтиш кераккки, Ўзбекистон мустақиллигини дунёда энг биринчилардан бўлиб эътироф этган мамлакатлардан бири Ҳиндистондир. Ҳиндистон ва Ўзбекистон ўртасидаги дўстона алоқалар узоқ тарихлидир. Бу мамлакат бизга яна шу жиҳатдан қадрдонки, унинг пойтахти Тошкентда бир вақтлар Ҳиндистоннинг собиқ Бош вазири Лаъл Баҳодир Шастри ва Покистон Президенти Аюбхон ўртасида тарихий тинчлик битими имзоланган эди. Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Президенти сифатида хорижий давлатлар орасида Ҳиндистонни ўз расмий сафарининг биринчи манзилларидан этиб танлагани ҳам чуқур рамзий маънога эга.

Шуни айтиш керакки, Ўзбекистон мустақил ривожланиш йўлидан бориб, бу янги йўлда бир қадар қийинчиликларга дуч келди. Лекин статистик маълумотлар ва мутахассисларнинг фикрига қараганда, мазкур давлатнинг бугун эришаётган ютуқлари шак-шубҳасиздир. Мамлакатнинг ҳозирги раҳбарияти очиқ иқтисодий сиёсатни ривожланишнинг асоси этиб белгилади. Бундан ташқари, Ўзбекистон ҳукумати собиқ совет давридаги коммунистик ақидапарастлик оқибати сифатида яшаб келаётган монополия тизимига қарши махсус қарорлар қабул қилди ва янги иқтисодий сиёсатнинг ривожига катта йўл очилди. Президент Ислом Каримов ўз маърузалари ва китобларида Ўзбекистоннинг дунёдаги барча мамлакатлар билан ўзаро ва кўп томонлама ҳамкорлик қилишга ҳамиша тайёр эканлигини тинимсиз таъкидлаб келмоқда.

Ўзбекистоннинг жаҳон иқтисодий тизимига кириши, тенг ҳуқуқлилик, ўзаро манфаатдорлик асосида ташқи иқтисодий сиёсат юритаётганлиги кўпгина халқаро хорижий компанияларнинг эътиборини жалб этди. Уларнинг орасида «Мерседес», «Кока-Кола», «Сименс», «Аджанта», «Самсунг», «Тата» ва бошқа йирик компаниялар бор. Мамлакатда Ҳиндистон, Япония, Олмония, АҚШ, Франция ва бошқа ривожланган давлатларнинг тадбиркорлари фаол иш олиб бормоқда.

Ҳозирги кунда Ўзбекистон ҳудудида 447 минг 200 квадрат километр майдонда (бу Калифорниядан бироз каттароқ) капиталистик мамлакатларнинг 1500 дан кўпроқ компаниялари фаолият билан машғул, бу ерда дунёдаги мамлакатларнинг 30 га яқин банки ваколатхоналари ишлаб турибди, бундан ташқари, халқаро қўшма корхоналар сони кўпаймоқда.

Айни кунларда Ўзбекистон ўз ташқи иқтисодий сиёсатини икки йўналишда олиб бормоқда. Мамлакатнинг ташқи иқтисодий ҳамкорлик алоқаларини мутлақо қониқарли, деб ҳисоблаш мумкин.

Президент Ислом Каримов Марказий Осиё давлатлари билан алоқани тубдан такомиллаштириш истагини доимо таъкидлаб келади, чунки унинг айтишича, бу мамлакатлар билан ўзбек халқини узоқ тарихий, сиёсий, маданий ва ижтимоий илдизлар бирлаштириб туради. Ўзбекистон давлатининг раҳбари Ҳиндистон билан ҳамкорликни ривожлантириб боришнинг аҳамиятини уқтириб келмоқда.

Шундай қилиб, Ўзбекистон жаҳон иқтисодиёти тизимида ва халқаро меҳнат тақсимотида очиқ иқтисодий сиёсат юритиб, иқтисодий ислоҳотларни мустаҳкамламоқда. Ва иқтисодий ўзгаришлар соҳасида эришилган ютуқлар шунчаки шароитнинг тақозоси бўлиб қолмай, балки тинимсиз аниқ мақсад йўлида олиб борилаётган фаолият ва уринишларнинг самарасидир. Бугун жаҳондаги иқтисодий ривожланган етакчи давлатлар Ўзбекистонга янгича нигоҳ билан қарамоқдалар, бу мамлакат билан савдо ва техник ҳамкорликлар юзасидан икки томонлама ўзаро шартномалар тузмоқдалар.

Ўзбекистоннинг ошиб бораётган халқаро обрў-эътибори тўғрисида унинг ҳудудида БМТ, Жаҳон банки, Халқаро меҳнат ташкилоти, ВОЗ ва бошқа қатор йирик халқаро ташкилотларнинг ваколатхоналари очилганлиги ҳам гувоҳлик беради.

Хомашё ва табиий захираларга бой бўлган Ўзбекистон тараққиётнинг катта йўлига тушиб олиши учун ҳали яна кўп иш қилиши керак, лекин унинг мустақиллик йўлидан бориб, ҳозирнинг ўзида эришган ютуқлари ҳам алоҳида тилга олишга арзигуликдир.

Не бўронлар
қасд
олмади хўп
Элнинг баланд
чинорларидан...
Йиқилмассан...
яшашни ўрган
Шарқнинг улуғ
минорларидан.

А. ТЎРАЕВ
сурат-лавҳаси

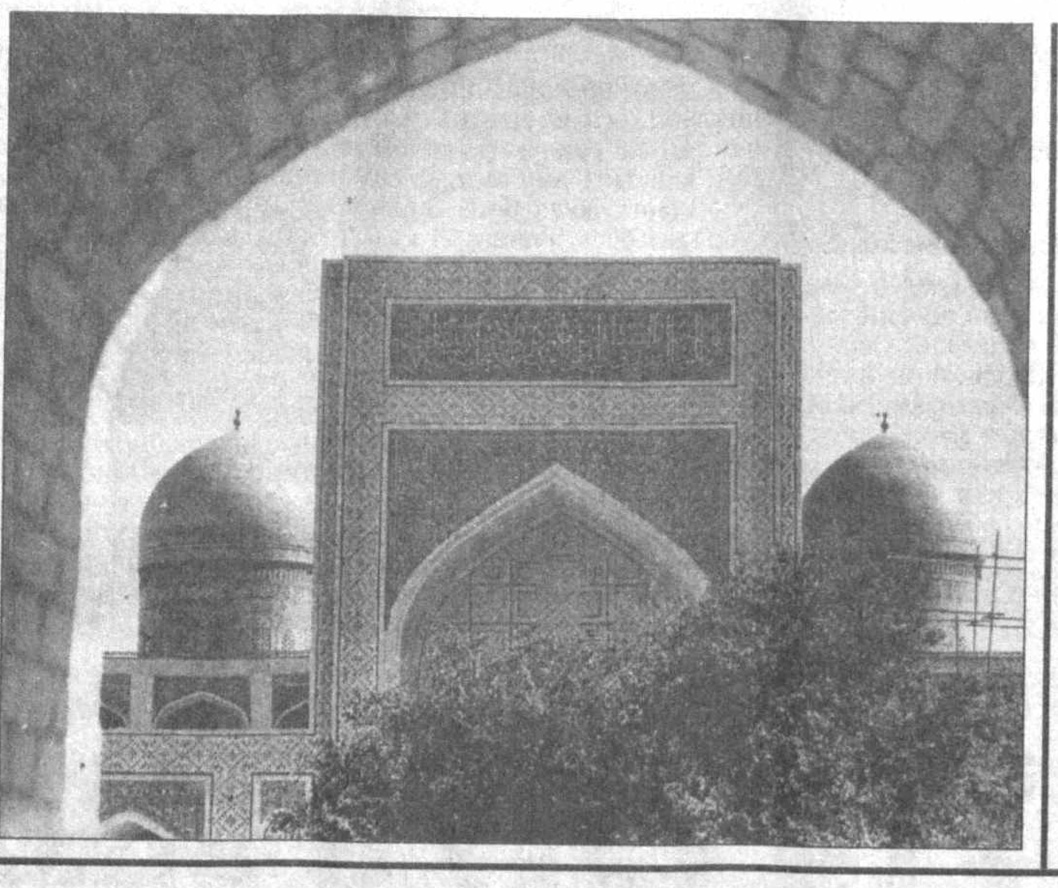

ХИТОЙ КИНОСИ КУНЛАРИ

Тошкентда Хитой Халқ Республикасининг мамлакатимиздаги элчихонаси, Ўзбекистон хорижий мамлакатлар билан дўстлик ва маданий-маърифий алоқалар жамиятлари кенгаши ҳамда "Ўзбеккино" давлат-акционерлик компанияси томонидан ташкил этилган Хитой киноси кунлари бўлиб ўтди. Томошабинлар тўрт кун мобайнида хитойлик кино усталари томонидан сўнгги йилларда яратилган ўндан ортиқ бадиий ва ҳужжатли фильмларни томоша қилдилар. Шу фильмлар орқали кино мухлислари Хитойнинг узоқ ва яқин тарихи, шаҳар ва қишлоқларининг бугунги ҳаёти, қадимий маданияти билан танишдилар.

М. ШАРИФОВА,
ЎзА мухбири.

ТАНГАНИНГ ЧАП ТОМОНИ...

Журналистлардан ранжиган нотаниш укамга очиқ хат

Ҳаммаси шундоққина кўз олдимда турибди.

«Олис йўл босиб келдим, опа. Сизга айтар гапларим бор» дейишингизданоқ фаҳмладимки, оғир бир «юк» сизни бу томонларга етаклаган. Аввалига у ер, бу ерда чиққан мақолаларимни обдон мақтай кетдингиз. Сўнг «Умуман, газета-журналлар фаолиятида катта силжишлар бўлаётганини кузатиб бораяпман» дедингиз.

— Ҳаммаси яхши-ю, лекин...

Мен хушёр тортдим. Назаримда, шу «лекин»ингиз жамики мақтовлар устига чизиқ тортгандек бўлди.

— Сиз, журналистлар танганинг фақат ўнг томонини кўраяпсизлар-да. Унинг чап томонини негадир беркитасизлар. Яхшиликлар ҳақида ёзасизлар-у, қанча-қанча ёмонликлар четда қолиб кетаверади.

— Қанақа ёмонликлар? Очиқроқ гапиринг, — дедим шунда ажабланиб.

— Мана, биз тенги ёшлар бекор қолганидан иш ахтариб, чет элларга кетишяпти. Шу яхшими, ахир!?

— Эҳа, шундайми... Сиз айтгандек, «урҳо-ур» ҳужжат тўғрилаб, хорижга кетиш соатларини бетоқатлик билан кутаётган ёшлар ҳақида кўп эшитаяпмиз бу кун. Жону жигарлари-ю, оиласини бунда қолдириб, икки-уч йил олисга кетмоқликка уларни мажбур қилаётган нарса нима эканини ҳойнаҳой пайқамагандирсиз. Аксариятининг мақсади аниқ: доллар ишлаб, машина олиб қайтиш! Эшитишимча, зўр маош ваъда қилиб, четдан ишчи ёллаётган ўша «участка»ларда ишлашни маҳаллий аҳоли кўпам хоҳлайвермас экан. Сабаби, иш оғир, эҳтиёт бўлинмаса соғлиққа путур етказадиган томонлариям бор. Ёшларимизнинг у ёқлардан ҳамён тўла пул, машина олиб қайтишлари нечоғлик «қиммат»га тушаётганини энди англаётгандирсиз!

Сиз бекор қолиш деб тилга олган нарса аслида иллатдир. Бизнинг юртда дангаса ва лоқайд одамгина бекор қолиши мумкин. Ерни, элни севмаган, кетмондан юз ўгирган киши бекор қолиши аниқ. Ўз кучини, иқтидорини, нималарга қодирлигини намойиш эта билмаган инсон борки, у албатта, бекор қолади. Боқимандалик кайфиятидан ҳамон қутулолмаётганлар ҳам бекорчидирлар! «Бекорчидан — Худо безор» дейишган қадимгилар. Шу сўзда ажиб ҳикмат бор...

Гапларимни эшитиб бир зум индамай қолдингиз. Сўнг ўзингизни «қийнаётган» яна бир саволни ўртага ташладингиз:

— Армиямизда аҳвол ёмон. Болалар бир-бирларини уриб-сўкишади. Калтакдан қўрқиб, уйларига қочиб келаётганлар қанча... Нега шу ҳақда ёзмайсизлар?!

— Сизга бир воқеани айтиб берай. Эшитинг. Шу йил ёзда қишлоққа бордим. Собир амакининг яқинда армияга кетган ўғли «Мен қийналаяпман, олиб кетинглар» деб хат ёзибди. Шу куниёқ содда қишлоқликлар орасида миш-миш тарқалди: «Армияда аҳвол оғир экан-да!» Шунда қишлоғимиз оқсоқоли Маман бобо одамларга қарата бундай дедилар:

— Бир пайтлар фарзандларингиз етти тоғни ошиб ўтиб, етти ёт бегона юртларга хизматга боришарди. Энди-чи? Шундоққина ёнимизда, қанотимиз остида бариси. Ҳафта сайин бориб-келиб турибмиз. Собирнинг ўғлига келсак... Ёлғиз ўғил деб кўп эркалатди уни. Дўпписи ерга тушса бировга олдирарди шу бола. Қўлини совуқ сувга урмай ўсди. Бундай йигит саллотликнинг тартиб-қоидасига чидармиди?!

Ўша кунларда қўшни қишлоқлик Санжар деган йигитнинг ҳам армиядан қочиб келганини эшитиб қолдик. Сўраганларга «болалар билан уришиб, калтак едим» депти.

— Хизматга бориб ҳам шу боланинг ақли кирмабди-да, — дедилар онам хуноб бўлиб. — Ота-онасини куйдириб тамом қилди...

Кейин эшитсам, Санжар болалигиданоқ тенгқурлари билан ҳуда-беҳуда муштлашиб юраркан. Қишлоқ йўлида унинг қорасини кўрган бола борки, чўчиб, бир четга қочаркан. Бир куни отаси ўғлини «тарбия» қилмоқчи бўлиб, айвондаги устунга икки соатча боғлаб қўйибди. Ота кўчага чиқиши биланоқ, она келиб ипни ечибди. Шу куни Санжар кечга довур уйга келмабди. Уйдагилар хонтахта устида «Мени изламанглар, бутунлай кетдим» деб ёзилган хат ётганини кўришибди. Ота-она бир ҳафта ўғлини излашиб, бўларича бўлибди. Сўнг қидирув идораларидан ёрдам сўрашибди. Улар келиб қарашсаки... Санжар ҳеч қаерга кетмай, етти кун уйларининг «подвал»ида беркиниб яшаган экан!

— Ўшандан бери онаси бечора юрак ўйноғи бўлиб қолган, — деди синглим гапга аралашиб. — Бу бола кичиклигидаёқ маҳалла-кўйда ёмонотлиқ бўлувди, ўзи!

— Кўрдингизми, жисмоний жиҳатдан ҳарбий хизматга яроқли деб топилган бола маънавий носоғ бўлса, бу ҳам ёмон. Биз айбни армиядан эмас, балки эрка ва танбал ўсган йигитчалардан ахтарсак яхшироқ бўлмасмикин? Балки айб ота-оналардадир... «Боланинг келажагини унинг тарбияси белгилайди» деган азалий ҳикматни сиз ҳам эшитгандирсиз?

— Эҳ, бизда одамнинг қадри қолмади, опа. Сахийлик ҳақида ёзасизлар. Аслида бугунги кунда биров бировга бир пиёла чойни бекорга узатмайди!

— О, менинг нотаниш укам-ей! Шуни билингки, дунёнинг ҳеч қаерида бизникичалик сахий юрт топилмайди. Сизга бир хорижий фильмни эслатай. Оилавий тушлик пайти. Кимдир эшикни чертади. «Кираверишингиз мумкин» дейишади ичкаридагилар. Қарашсаки, хонадон эгасининг қадрдон бир дўсти экан. Уй соҳиби дўстига бош ирғаб қўяди-да, «овқат учун ўзингга идиш олиб кел», дейди. Бошқалар пинагиниям бузмайди. Меҳмон шкафдан тарелка олиб, булар ёнига келиб ўтиради. Гап йўқ, сўз йўқ. Гўёки овқат еийшдан ҳам кўра муҳимроқ юмуш йўқдай... (Негадир кўрганларимни ҳамон «ҳазм» қилолмайман).

Борди-ю, овқат маҳалида ўзбек хонадонига бирор меҳмон тасодифан ташриф буюрса... Ҳамма меҳмон ҳурмати учун ўрнидан туради, саломалик қуюқдан-қуюқ бўлади. Ҳамма уни ўтиришга ундайди. Сўнг одатдаги дастурхон ўртадан олиниб, ўрнига янгиси ёзилади. Меҳмон учун ўзгача тараддуд бошланади. Янги идишларда сара мевалар келтирилади. Бу оддий мисол, яъни оддий бир ҳол. Инсоннинг қадри, иззати шундайин гўзал фазилатларимизда, одату-таомилларимизда кўринмайдими, ахир! Бундай серилтифот, сахий ва жўмард халқ яна қаерда бор?!

Ахир турмушимизда неки хатолик бор, у баъзи одамларнинг бадбинлигидан. Неки эзгулик бор, у ҳам инсонларнинг некбинлигидан. Бизда бадбинлар кам. Бизда некбинлар кўп. Ўзини билган ҳар киши борки, у қадимий қадриятларимизни чуқур англайди, унга эргашади, ундан сабоқ олади. Аждодларимиз «Инсон инсонга ҳамиша керак!» дея уқтирганлар. «Меҳмон — отангдай улуғ», «Одамнинг тафтини одам олади!» деган нақлларни айтиб кетишган. Уларнинг бу янглиғ ҳикматлари она сутидек вужудимизга синггaн. Имони мустаҳкам халқмиз биз. Томирларимиз шу қадар бақувватки, не-не қирғинбарот урушлар, очлигу қаҳатлик бўлган йилларда ҳам ана шу томирлардан қувват олиб яшаганмиз. Биз кучли ва диёнатли, ҳар тонг яхшиликларни туш кўриб уйғонадиган халқмиз!

Ўша куни сиз яна нималардир айтмоқ бўлиб оғиз жуфтладингиз-у, индамадингиз. Нигоҳингизда хижолатлик учқуни «ярқ» этганини сездим, Енгил тортдим. Ахир сиз айтган хатоликлар ўзимизники, уни ўзимиз тузатишимиз керак. Ўзимиз... Сиз. Мен. Улар. Ҳаммамиз. Ҳар қандай вақтда бир-биримизга кўмак қўлини узатмоғимиз лозимдир. Ёмонни ёмонлик оғуси билан эмас, яхшилик дориси билан даволамоқ фойдалидир. Яхшилик яхшиликка эш, ёмонлик ёмонликка! Кўнгил кўзини очиб, дилга инсофу диёнат, ишончумидлар уруғини сочгувчи эзгуликлар ҳақида ҳар қанча ёзсак-да, оз! Шундай эмасми, нотаниш укам!

Гулчеҳра ЖАМИЛОВА.

Фахрланса арзигулик энг юқори сифат

Bio

CS-7277PTR
CS-6277PTR

Кафолат муддати - 2 йил

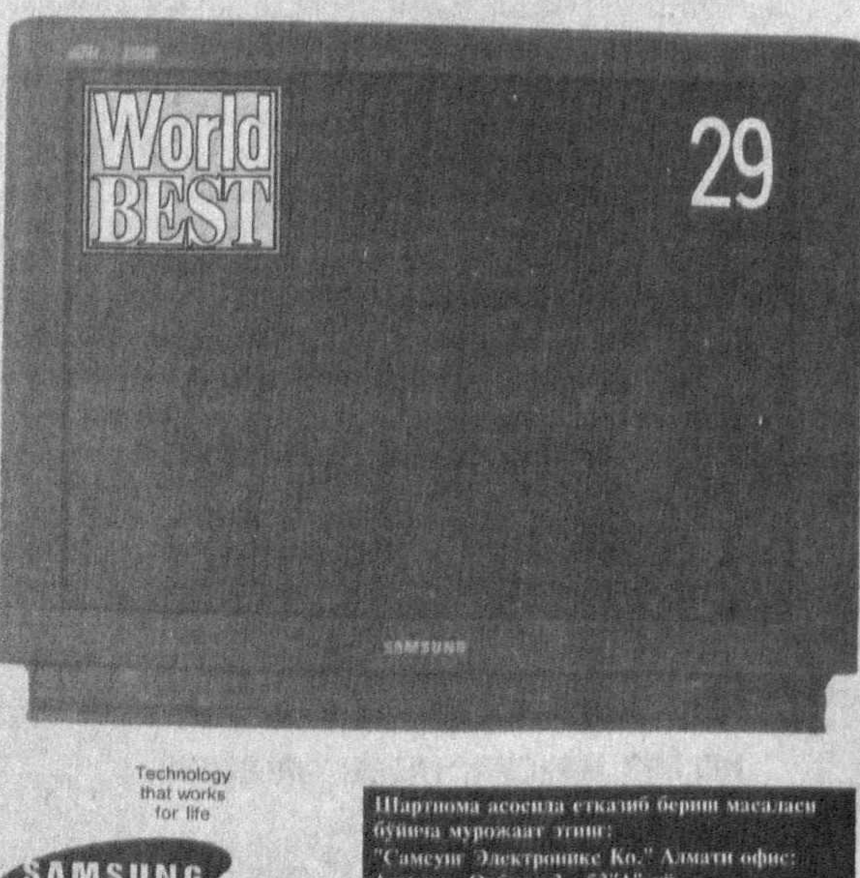

Technology that works for life
SAMSUNG ELECTRONICS

Шартнома асосида етказиб бериш масаласи бўйича мурожаат этинг:
"Самсунг Электроникс Ко." Алмати офис:
Алмати, Орбита-3, 52"А"-уй.
Тел.: (3272) 20-55-36, 20-39-47, 20-63-05.
Факс: 20-12-38.

ТЕЛЕВИЗОРЛАР

Мультитизим. БИО. Телематн. Ультраяпасқи биокинескоп. Тасвирда тасвир функцияси (2 тюнер). Компактли юқори технологик дизайн. Бошқарув панелининг янги дизайни. Мультистерео (икки канал/NICAM). Овозни икки каналдан чиқариш. Ахборотни экранга бир неча тилда (инглиз, рус, венгер, поляк, чех) чиқариш функцияси. Паст шовқинли кучайтиргич. Тасвирни яхшилашнинг махсус занжири. Видеосигнални яхшилаш тизими. 100 каналнн созлаш имконияти. Уйқи таймери /соатлар/ қўйиш/ўчириш таймери. Ранг, тиниқлик, аниқлик, овознинг баланд-пастлигини хотирлаб қолиш имконияти. Кабель телевидениеси учун гипер-частоталар полосаси.

Фирма дўконлари

ТОУ Ко. Лтд.	Тошкент	Амир Темур кўчаси, 110	(3712)	34-02-58
				35-09-86
Кафолат Файз	Тошкент	Эскижўва кўчаси, "Чорсу" бозори	(3712)	42-29-89
Кафолат Файз	Тошкент	Қодирий кўчаси, 1, "Турон" меҳмон.	(3712)	41-46-38
Отахон	Фарғона	Ал-Фарғоний кўчаси, 20	(3732)	24-78-76
Наврўз	Андижон	Мустақиллик кўчаси, 14	(37422)	43-8-60

SAMSUNG

«ПГС» ФИРМАСИ
ТАКЛИФ ЭТАДИ

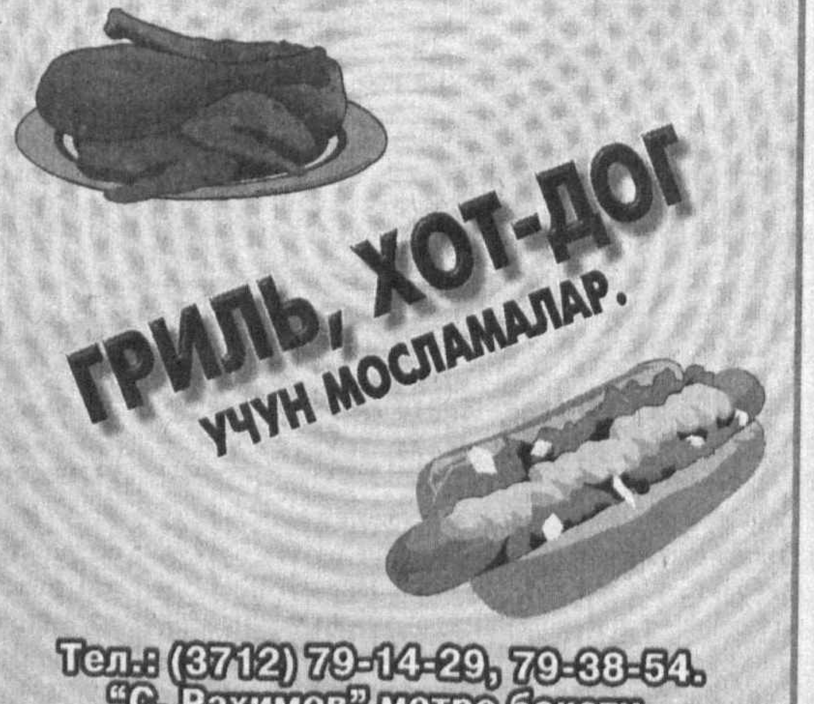

Тел.: (3712) 79-14-29, 79-38-54.
"С. Раҳимов" метро бекати.

ВРАЧЛАР УЧУН АХБОРОТ
ТИФЛОКС
Бактерияга қарши восита қуйидаги вазиятларда қўлланилади:
- ич терлама;
- септицемия;
- инфекция;
- сийдик-жинсий;
- суяклар, бўғинлар;
- қуйи нафас йўллари;
- тери, юмшоқ сирт;
- иммунитети сусайган беморни профилактика қилиш.

ДОЗА
5-7 кун давомида кунига 2 маҳал 1,2 ёки 3 таблетка

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР
Тел.: 136-09-25

Республика ихтисослаштирилган акциядорлик-тижорат банки — «Ғаллабанк» жамоа аъзолари банкнинг Бухоро вилояти филиалининг бошқарувчиси Шокир Наврўзовга қизи **БАЛХИЯ**нинг бевақт вафоти муносабати билан чуқур таъзия билдирадилар.

ХАЛҚ СЎЗИ
НАРОДНОЕ СЛОВО

Бош муҳаррир
Аббосхон УСМОНОВ

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

БЎЛИМЛАР:
Парламент 133-57-34;
Ҳуқуқ ва қонунчилик 136-07-94;
Иқтисодиёт 136-36-65;
Маънавият 136-35-60, 132-10-65;
Хатлар 136-29-89, 133-07-48;
Фан, туризм, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик 132-12-08;
Халқаро ҳаёт 132-11-15;
Котибият 133-10-28;
Эълонлар 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001
Буюртма Г — 0823, 33.805 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди ва операторлар Рустам АЗИМОВ ва Иван РЕШАНОВ томонидан саҳифаланди.

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Навбатчи муҳаррир — И. Ўтбосаров.
Навбатчи — Қ. Норкобил.
Мусаҳҳиҳ — Ш. Машраббоев.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Босишга топшириш вақти—21.00 Босишга топширилди — 22.50 1 2 3 4 5 6